

KLAIPĖDOS
VALSTYBINĖ
KOLEGIJA

VERSLO FAKULTETAS
FINANSŲ IR APSKAITOS KATEDRA

Viktorija Seselskytė

VIEŠBUČIO KREDITORINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITA

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas

Buhalterinės apskaitos studijų programos

Valstybinis kodas 6531LX010

Apskaitos studijų krypties

Autorė Viktorija Seselskytė

(parašas)

(data)

Vadovė lektorė Lina Striaukaitė

(parašas)

(data)

Klaipėda, 2023

Turinys

Lentelių sąrašas.....	3
Paveikslų sąrašas	4
Santrauka	5
Summary.....	6
Įvadas.....	7
1. KREDITORINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITA TEORINIU ASPEKTU	8
1.1. Kreditorinių įsipareigojimų samprata ir jų klasifikavimas	8
1.2. Kreditorinių įsipareigojimų rūšys ir jų registravimas apskaitoje	11
1.2.1. Dotacijų ir subsidijų apskaita, atidėjiniai	11
1.2.2. Ilgalaikių kreditorinių įsipareigojimų apskaita.....	14
1.2.3. Trumpalaikių kreditorinių įsipareigojimų apskaita	16
1.3. Kreditorinių įsipareigojimų analizės metodika.....	20
2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA	22
3. VIEŠBUČIO KREDITORINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITOS ANALIZĖ	25
3.1. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaitos politika.....	25
3.2. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų rūšys ir jų apskaita.....	26
3.3. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų analizė.....	34
Išvados ir pasiūlymai.....	40
Literatūros sąrašas	41
Priedai.....	Error! Bookmark not defined.
1 priedas. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų horizontalioji analizė	
2 priedas. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų vertikalioji analizė	
3 priedas. Viešbučio santykiniai rodikliai ir balanso ištrauka	

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Įsipareigojimų samprata.....	8
2 lentelė. Kreditorinių įsipareigojimų grupavimas	9
3 lentelė. Dotacijų ir subsidijų registravimas apskaitoje	12
4 lentelė. Atidėjinių registravimas apskaitoje.....	13
5 lentelė. Ilgalaikių įsipareigojimų grupavimas	14
6 lentelė. Ilgalaikių įsipareigojimų registravimas apskaitoje	15
7 lentelė. Ilgalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų, skolų tiekėjams registravimas	16
8 lentelė. Trumpalaikių įsipareigojimų grupavimas	16
9 lentelė. Trumpalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų ir skolų tiekėjams registravimas	17
10 lentelė. Socialinio draudimo įmokos	18
11 lentelė. Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų registravimas apskaitoje	18
12 lentelė. Pelno mokesčio įsipareigojimų registravimas apskaitoje	19
13 lentelė. Mokumo rodikliai	21
14 lentelė. Dotacijų registravimas viešbučio apskaitoje.....	27
15 lentelė. Viešbučio ilgalaikės paskolos ir lizingo registravimas apskaitoje.....	29
16 lentelė. Viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų registravimas apskaitoje	30
17 lentelė. Viešbučio su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų registravimas apskaitoje.....	32
18 lentelė. Viešbučio mokėtinų sumų į biudžetą registravimas apskaitoje	33

Paveikslų sąrašas

1 pav. Kreditorinių įsipareigojimų klasifikavimas	9
2 pav. Dotacijų rūšys	11
3 pav. Mokumo analizės nuoseklumas	20
4 pav. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų struktūra 2020 – 2022 m.	34
5 pav. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų dinamika 2020 – 2022 m.	35
6 pav. Viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų struktūra ir dinamika 2020 – 2022 m.	35
7 pav. Viešbučio bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklio dinamika 2020 – 2022 m.	36
8 pav. Viešbučio greitojo trumpalaikio mokumo rodiklio dinamika 2020 – 2022 m.	37
9 pav. Viešbučio apyvartinis kapitalas 2020 – 2022 m.	38
10 pav. Viešbučio bendrasis skolos rodiklis 2020 – 2022 m.	38

Santrauka

Viktorija Seselskytė, „Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaita“, Buhalterinės apskaitos studijų programa, Verslo fakultetas, Klaipėdos valstybinė kolegija.

Tyrimo problema. Kreditorinių įsipareigojimų apskaitai reikalingas itin atidus ir nuoseklus jos stebėjimas bei vedimas. Neskiriant pakankamai dėmesio kreditorinių įsipareigojimų apskaitai finansinėse ataskaitose perteikiamas klaidingas vaizdas, todėl įmonė gali prarasti potencialius investuotojus, tiekėjus ar net darbuotojus, gali sulaukti baudų iš valstybinių institucijų ar netekti galimybės gauti kredito iš finansinių įstaigų. Kiekvienas ūkio subjektas norėdamas užtikrinti veiklos tęstinumą privalo teisingai ir kruopščiai valdyti įsipareigojimus.

Tyrimo objektas – viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaita.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaitą.

Tyrimo metodai: teorinė mokslinių literatūros šaltinių, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, verslo apskaitos standartų analizė, sisteminimas ir apibendrinimas, įmonės dokumentų turinio analizė, vertikalioji, horizontalioji ir santykinų rodiklių analizė.

Išvados. Išanalizavus kreditorinius įsipareigojimus teoriniu aspektu, galima teigti, kad kreditoriniai įsipareigojimai yra prievolė atsiskaityti su trečiaisiais asmenimis. Kreditorinius įsipareigojimus tinkamai valdyti leidžia pagal trukmę, pobūdį ir atsiskaitymo pobūdį suklasifikuoti įsipareigojimai. Viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai grupuojami į tris grupes: dotacijos, subsidijos, po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai bei per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai. Viešbutyje nekaupiami informacija apie atidėjinius bei sukauptas sąnaudas ir ateinančių laikotarpių pajamas. Viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai pripažįstami pagal LR įstatymų numatytus pripažinimo kriterijus bei apskaitomi vadovaujantis LR galiojančiais teisės aktais bei viešbutyje galiojančia apskaitos politika. Įsipareigojimai apskaitoje registruojami įsigijimo savikaina. Atlikus viešbučio kreditorinių įsipareigojimų analizę, galima daryti išvadą, kad didžiausią dalį viešbučio kreditorinių įsipareigojimų per 2020 – 2022 m. laikotarpį sudarė po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, jų didžiausią dalį sudarė skolos kredito įstaigoms, t.y. ilgalaikė paskola. Per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų didžiausią dalį sudarė gauti avansai iš pirkėjų bei skolos tiekėjams. Išanalizavus viešbučio mokumo rodiklius galima teigti, kad jie yra aukštesni ir geresni nei ta pačia veikla užsiimančių įmonių bei aukštesni nei nustatyta orientacinė rodiklių reikšmė. Apskaičiuoti rodikliai rodo, kad įmonė yra finansiškai stabili ir pajėgi vykdyti įsipareigojimus.

Raktiniai žodžiai: kreditoriniai įsipareigojimai, apskaita, ilgalaikiai įsipareigojimai, trumpalaikiai įsipareigojimai, įsipareigojimų analizė.

Summary

Viktorija Seselskytė, “Creditor Liabilities Accounting of Hotel”, Accounting Study Programme, Faculty of Business, Klaipėdos valstybinė kolegija / Higher Education Institution.

Research problem. Accounts payable accounting requires very careful and consistent monitoring and maintenance. Failure to pay sufficient attention to accounts payable may give a false picture in the financial statements, which could result in the loss of potential investors, suppliers or even employees, fines from public authorities, or loss of access to credit from financial institutions. Every entity must manage its liabilities correctly and carefully to ensure business continuity.

Research object – creditor liabilities accounting of Hotel.

Research aim – to analyse creditor liabilities accounting of Hotel.

Research methods: theoretical analysis, systematisation and summarisation of scientific literature sources, laws and regulations of the Republic of Lithuania, business accounting standards, content analysis of company documents, vertical, horizontal and relative indicators analysis.

Conclusions. A theoretical analysis of creditors' liabilities suggests that creditors' liabilities are obligations to pay third parties. The proper management of creditors' liabilities is facilitated by the classification of liabilities according to their duration, nature and method of settlement. The Hotel's accounts payable are grouped into three categories: grants, subsidies, accounts payable and other non-current liabilities after one year and accounts payable and other current liabilities within one year. The Hotel does not accumulate information on provisions and accrued expenses and deferred income. The Hotel's accounts payable are recognised in accordance with the recognition criteria provided by the laws of the Republic of Lithuania and accounted for in accordance with the laws of the Republic of Lithuania and the accounting policies of the Hotel. The analysis of the hotel's payables shows that the biggest part of the hotel's payables over the period 2020-2022 is accounts payable after one year and other non-current liabilities, the largest part of which is due to credit institutions, i.e. a long-term loan. Accounts payable and other current liabilities due within one year consisted mainly of advances received from customers and debts to suppliers. The hotel's solvency ratios are higher and better than those of companies in the same business and above the benchmark. The calculated indicators show that the company is financially stable and able to meet its obligations.

Key words: creditor liabilities, accounting, long-term liabilities, short-term liabilities, liability analysis.

Įvadas

Temos aktualumas. Kiekvienas ūkio subjektas vykdydamas ūkinę veiklą susiduria su prekių ar paslaugų tiekėjai bei su jais susijusiais įsipareigojimais. Įmonės kreditoriniai įsipareigojimai yra vienas iš svarbiausių rodiklių, kuris parodo įmonės mokumo procentą būsimiems investuotojams, kreditoriams ar partneriams. Įmonės turimi kreditiniai įsipareigojimai gali būti tiek geri, tiek blogi, priklauso nuo situacijos, kurioje vertinamos turimos skolos. Kuo daugiau įmonė turi kreditorinių įsipareigojimų, tuo nepatrauklesne ji tampa investuotojams, ja mažiau pasitiki tiekėjai. Todėl norint būti konkurencingu svarbu laiku ir tinkamai apskaityti bei vykdyti įsipareigojimus. Tad kad įmonė veiklą vykdytų pelningai apskaitos darbuotojams būtinas šios srities nuolatinis ir nuoseklus stebėjimas bei griežtas apskaitos tvarkymas. Kreditorinių įsipareigojimų apskaitą nagrinėja lietuvių (Ivanauskienė (2016), Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017) ir kt.) ir užsienio (Tater ir kt. (2022), Kurniawan ir kt. (2021)) autoriai.

Problematika. Kreditorinių įsipareigojimų apskaitai reikalingas itin atidus ir nuoseklus jos stebėjimas bei vedimas. Neskiriant pakankamai dėmesio kreditorinių įsipareigojimų apskaitai finansinėse ataskaitose perteikiamas klaidingas vaizdas, todėl įmonė gali prarasti potencialius investuotojus, tiekėjus ar net darbuotojus, gali sulaukti baudų iš valstybinių institucijų ar netekti galimybės gauti kredito iš finansinių įstaigų. Kiekvienas ūkio subjektas norėdamas užtikrinti veiklos tęstinumą privalo teisingai ir kruopščiai valdyti įsipareigojimus.

Tyrimo objektas – viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaita.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaitą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti kreditorinių įsipareigojimų apskaitą teoriniu aspektu.
2. Išnagrinėti viešbučio kreditorinių įsipareigojimų rūšis.
3. Išnagrinėti viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaitos organizavimą.
4. Atlikti viešbučio kreditorinių įsipareigojimų analizę.

Tyrimo duomenų rinkimo ir analizės metodai – teorinė mokslinių literatūros šaltinių, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų, verslo apskaitos standartų analizė, sisteminimas ir apibendrinimas, įmonės dokumentų turinio analizė, vertikalioji, horizontalioji ir santykinė rodiklių analizė.

1. KREDITORINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITA TEORINIŲ ASPEKTU

1.1. Kreditorinių įsipareigojimų samprata ir jų klasifikavimas

Pradedant analizuoti kreditorinių įsipareigojimų apskaitą pirmiausia susiduriama su įsipareigojimų sąvoka. Kaip teigia Mackevičius (2019) bendriausia prasme įsipareigojimas yra kaip skola, kurią būtina grąžinti per tam tikrą laikotarpį. 1-oje lentelėje pateikiama kaip kiti autoriai apibrėžia įsipareigojimų sąvoką.

1 lentelė. Įsipareigojimų samprata

Eil. Nr.	Šaltinis	Įsipareigojimų samprata pagal autorius
1.	Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas (2022)	Įsipareigojimas – prievolė, atsirandanti dėl atliktų ūkinių operacijų, už kurias subjektas privalo arba privalės ateityje atsiskaityti turtu arba paslaugomis ir kurių dydį galima objektyviai nustatyti.
2.	G. Kalčinskas ir R. Kalčinskaitė - Klimaitienė (2017)	Įsipareigojimai – tai įmonės skolos tretiesiems asmenims.
3.	A. Ivanauskienė (2016)	Įsipareigojimas apibrėžiamas kaip dėl ūkinių įvykių ar atliktų ūkinių operacijų atsirandanti prievolė, kurią privaloma ar ateityje bus privaloma atlikti atsiskaitant turtu ar kurios dydį galima objektyviai nustatyti.
4.	2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“ (2015)	Įsipareigojimas – dėl ūkinių įvykių ar atliktų ūkinių operacijų atsirandanti prievolė, kurią privaloma ar ateityje bus privaloma atlikti atsiskaitant turtu ir kurios dydį galima objektyviai nustatyti.
5.	37-asis tarptautinis apskaitos standartas (2008)	Įsipareigojimas – dabartinė ūkio subjekto prievolė, atsirandanti dėl praeities įvykių, už kuriuos atsiskaitant bus naudojami ūkio subjekto turimi ištekliai, teikiantys ekonominę naudą.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą (2022), Kalčinskas, G., Kalčinskaitė – Klimaitienė, R. (2017). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius, p. 660, Ivanauskienė, A. (2016). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius, p. 86, 2-ąją VAS „Balansas“ (2015), 37-ąją TAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“ (2008)

Išnagrinėjus skirtingų autorių įsipareigojimų apibrėžimus, galima pastebėti, kad autoriai nenutolsta nuo pagrindinio, įsipareigojimus reglamentuojančio, 2-ojo verslo apskaitos standarto (VAS) „Balansas“ ir įsipareigojimus apibrėžia labai panašiai. Visi autoriai išskiria tai, kad įsipareigojimai yra prievolė, kuri atsiranda atlikus ūkinę operaciją ar įvykį ir turi būti įvykdyta. Visgi, Kalčinskas ir Kalčinskaitė – Klimaitienė (2017) nurodo, kad įsipareigojimai yra skolos tretiesiems asmenims. Kitokį įsipareigojimų apibrėžimą išskiria ir BPP Mokymosi medija (firma) ir Atestuotų buhalterių asociacija (2017). Jie teigia, kad įsipareigojimai yra mokėtinos sumos, o tai pinigai, kuriuos įmonė yra skolinga. Šis įsipareigojimų apibrėžimas geriausiai apibūdina kreditorinius įsipareigojimus. Dar išsamiau ir aiškiau kreditorinius įsipareigojimus apibūdina Tater ir kt. (2022), kurie teigia, kad kreditoriniai įsipareigojimai yra mokėtinos sumos, kurios yra daug išteklių reikalaujantis verslo procesas įmonėse bei jų tikslas - per sutartyje numatytus terminus sumokėti pardavėjams už iš jų įsigytas prekes ir paslaugas.

Įmonėse kreditoriniai įsipareigojimai pagal „Pavyzdinį sąskaitų planą“ yra apskaitomi 4-os klasės sąskaitose, ši klasė dar vadinama įsipareigojimų klase. Normalūs 4-os klasės sąskaitų likučiai būna įrašyti kredite, todėl šie įsipareigojimai ir vadinami kreditoriniais (Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė, 2017). Iki 2015 m. gruodžio 31 d. „Pavyzdiniame sąskaitų plane“ buvo išskirtos tik 40

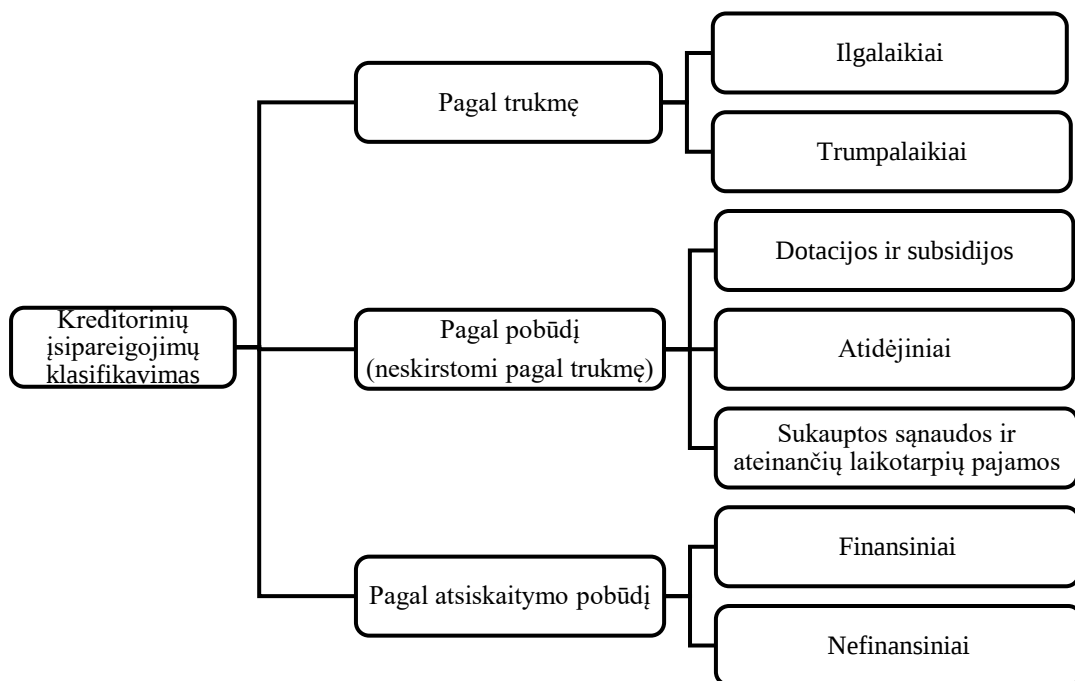
ir 44 sąskaitų grupės, t.y. buvo klasifikuojamos tik po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai bei per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai. Patvirtinus naująjį, nuo 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojusį, „Pavyzdinį sąskaitų planą“ buvo išskirtos kelios naujos sąskaitų grupės. Kreditorinių įsipareigojimų grupavimas pateikiamas 2-oje lentelėje.

2 lentelė. Kreditorinių įsipareigojimų grupavimas

Eil. Nr.	Sąskaitų grupė	Pavadinimas
1.	40	Dotacijos, subsidijos
2.	41	Atidėjiniai
3.	42	Po vieno metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai
4.	44	Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai
5.	49	Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Pavyzdinį sąskaitų planą (2015)

40 sąskaitų grupėje apskaitomi įmonės įsipareigojimai susiję su dotacijomis ir subsidijomis, detalesnė informacija balansinėse sąskaitose kaupiama tik apie dotacijas. Atkreipiamas dėmesys, kad kalbant apie dotacijų ir subsidijų apskaitą vartojama tik dotacijų sąvoka. Atidėjiniai kaupiami 41 sąskaitų grupėje ir balanse išskiriami atskira eilute. Kreditoriniai įsipareigojimai klasifikuojami į dvi grupes: ilgalaikius, t.y. po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, ir trumpalaikius, t.y. per vienerius metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai, įsipareigojimus. Pavyzdiniame sąskaitų plane išskiriama ir dar viena sąskaitų grupė, t.y. 49, kurioje kaupiama informacija apie sukauptas sąnaudas ir ateinančių laikotarpių pajamas. Kreditorinius įsipareigojimus galima klasifikuoti ir kitaip. 1-ame paveiksle pavaizduotas kreditorinių įsipareigojimų klasifikavimas.

1 pav. Kreditorinių įsipareigojimų klasifikavimas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Kalčinskas, G. ir Kalčinskaitė-Klimaitienė, R. (2017). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius, p. 662, 1-ojo VAS „Finansinė atskaitomybė“ metodinės rekomendacijos (2015)

Kreditoriniams įsipareigojimams pagal pobūdį priskiriamos dotacijos ir subsidijos. Dotacijos laikomos įsipareigojimu, nes įmonė įsipareigoja įvykdyti dotacijos teikėjo nustatytas sąlygas (2 VAS „Balansas“, 2015). Daugelis autorių (Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017), Ivanauskienė (2016)) atidėjinius išskiria kaip specifinę įsipareigojimų rūšį. Esminis atidėjinių skirtumas nuo įprastinių įsipareigojimų yra tai, jog negalima tiksliai nustatyti įvykdymo laiko ir padengimo sumos. Atidėjinių sudarymo tikslas yra tai, jog įmonės savininkams būtų pateikiamas kuo tikslesnis vaizdas apie įmonės veiklos rezultatus ir finansinę būklę, teigia Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017). Įsipareigojimams pagal pobūdį taip pat priskiriamos sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos. Jų apibrėžimai 2-ajame VAS „Balansas“ (2015) apibūdinami taip: sukauptos sąnaudos – tai per ataskaitinį ir ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais už gautas tęstines paslaugas įmonės sąnaudomis tolygiai pripažintos sumos, dėl kurių ji prisiėmė įsipareigojimą sumokėti ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais (pavyzdžiui, pagal sutartį įmonė už visą nuomos laikotarpį įsipareigoja sumokėti sutarties laikotarpio pabaigoje); ateinančių laikotarpių pajamas sudaro įmonės dar neuždirbtos, tačiau pirkėjų (užsakovų) už teikiamas tęstinio pobūdžio paslaugas, pavyzdžiui, nuomos, apsaugos, sumokėtos sumos, kurios pajamomis bus tolygiai pripažįstamos ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais, kai, suteikus paslaugą, jos bus uždirbamos. Klasifikuojant kreditorinius įsipareigojimus išskiriama ir dar viena klasifikacija, tai – pagal atsiskaitymo pobūdį, čia išskiriamas finansinis ir nefinansinis įsipareigojimai. Finansinis įsipareigojimas 18-ojo VAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ metodinėse rekomendacijose (2016) apibrėžiamas kaip sutartinis įsipareigojimas: 1) perduoti pinigus ar kitą finansinį turtą kitai šaliai; 2) pasikeisti finansinėmis priemonėmis su kita šalimi galimai sau nepalankiomis sąlygomis. Atsiskaitymas nefinansiniu turtu (pvz. prekėmis) laikomas nefinansiniu įsipareigojimu.

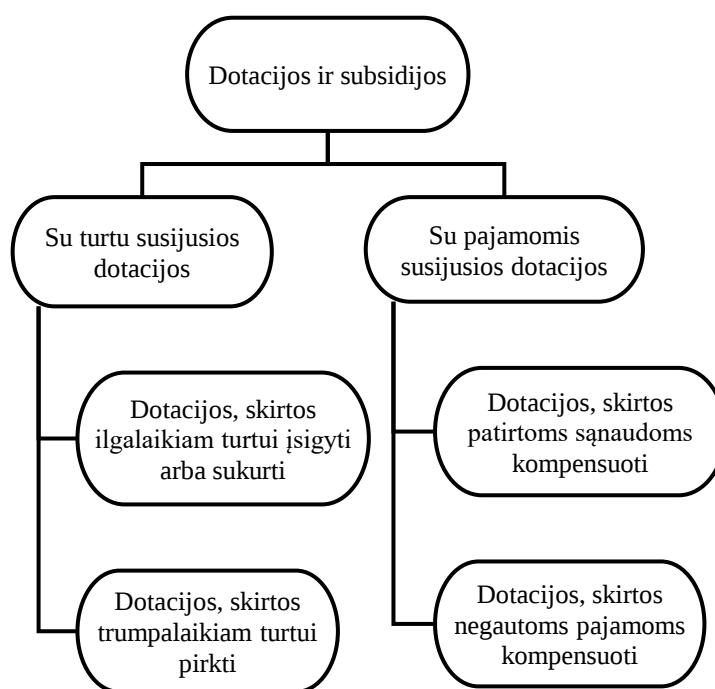
Apskaitoje registruojant kreditorinius įsipareigojimus jų padidėjimas registruojamas įsipareigojimų sąskaitą kredituojant, o jų sumažėjimas debetuojamas. Atlikus ūkinę operaciją ji turi būti pagrįsta apskaitos dokumentais (LR finansinės apskaitos įstatymas, 2001).

Apibendrinant galima teigti, kad kreditoriniai įsipareigojimai yra prievolė atsiskaityti su trečiaisiais asmenimis. Kreditorinius įsipareigojimus tinkamai valdyti leidžia sąskaitų plane į penkias grupes sugrupuoti bei į tris grupes: pagal trukmę, pobūdį ir atsiskaitymo pobūdį, suklasifikuoti įsipareigojimai. Jų suklasifikavimas leidžia lengviau apskaitoje užregistruoti ūkines operacijas ir taip tinkamai ir aiškiai atvaizduoti finansinėse ataskaitose.

1.2. Kreditorinių įsipareigojimų rūšys ir jų registravimas apskaitoje

1.2.1. Dotacijų ir subsidijų apskaita, atidėjiniai

Įsipareigojimams, kurie skirstomi pagal pobūdį, priskiriamos dotacijos ir subsidijos, atidėjiniai bei sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos. Dotacijų ir subsidijų apskaitą reglamentuoja 21-asis VAS „Dotacijos ir subsidijos“. Dotacija – valstybės ar savivaldybės institucijos teikiama parama įmonei, jei ji anksčiau įvykdė arba ateityje įvykdys paramos teikėjos nustatytas sąlygas (Ivanauskienė, 2016). Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017) subsidiją apibūdina kaip valstybės paramą, skirtą išlaikyti plataus vartojimo prekių ir paslaugų kainą arba prekių ir paslaugų teikimo mastą. Mokslinėje literatūroje ir verslo apskaitos standartuose išskiriamos dvi dotacijų rūšys, kurios pateikiamos 2-ame paveiksle.

2 pav. Dotacijų rūšys

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Kalčinskas, G. ir Kalčinskaitė-Klimaitienė, R. (2017) *Buhalterinė apskaita*. Vilnius, p. 648

21-ojo VAS „Dotacijos ir subsidijos“ metodinėse rekomendacijose (2016) nurodoma, kad su turtu susijusios dotacijos gaunamos ilgalaikiu turtu arba skiriamos ilgalaikiam turtui pirkti, statyti ar kitaip įsigyti. Teikiant tokias dotacijas, gali būti nustatoma ir papildomų sąlygų, susijusių su turto rūšimi, vieta ar laiku, per kurį turtas turi būti įsigyjamas arba išlaikomas. Su pajamomis susijusios dotacijos teikiamos sąnaudoms ir negautoms pajamoms kompensuoti, taip pat visos kitos dotacijos, nepriskirtinos su turtu susijusioms dotacijoms. Valstybės ar savivaldybės institucijų įmonėms teikiama dotacija 21-ame VAS „Dotacijos ir subsidijos“ (2011) yra suprantama ne tik Lietuvos, bet ir įvairių užsienio valstybių ir savivaldybių (ar joms prilygintų) institucijų, kaip pagrindinių dotacijų teikėjų, teikiama tikslinė parama. Pavyzdžiui, Tarptautinis valiutos fondas yra daug valstybių jungianti organizacija, kuri teikia paramą kitoms šalims, Europos Sąjungos valstybės narės taip pat

yra įsteigusios įvairių paramą teikiančių organizacijų, agentūrų, administruojančių Europos Sąjungos skiriamas lėšas (21-ojo VAS „Dotacijos ir subsidijos“ metodinės rekomendacijos, 2016).

21-ajame VAS „Dotacijos ir subsidijos“ (2011) nurodoma, kad dotacija pripažįstama ir rodoma balanse, jeigu ji atitinka du pripažinimo kriterijus:

- 1) dotacijos gavėjas atitinka dotacijos suteikimo sąlygas;
- 2) yra dokumentas dėl priimto sprendimo ar yra kitų įrodymų, kad dotacija bus teikiama.

Buhalterinės apskaitos žinyne (2020) pateikiami keli sąlygų pavyzdžiai kuriuos turi įmonė atitikti kad gautų dotaciją, pavyzdžiui, pelninga veikla, tam tikras įmonės dydis, veiklos pobūdis, darbuotojų skaičius ir pan. Kai dotacija atitinka pripažinimo kriterijus, apskaitoje gali būti registruojama gautina arba gauta dotacija. Jeigu dotacijos gavėjas atitinka visas dotacijos teikėjo keliamas sąlygas ir yra pagrįsta garantija, kad dotacija tikrai bus teikiama, dotacijos gavėjo apskaitoje registruojama numatoma gauti dotacijos suma kaip gautina dotacija (21-ojo VAS „Dotacijos ir subsidijos“ metodinės rekomendacijos, 2016). Dotacijų registravimas apskaitoje pateikiamas 3-oje lentelėje.

3 lentelė. Dotacijų ir subsidijų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Registruojant gautinų dotacijų ir (ar) subsidijų vertę.	D 2446 Kitos gautinos sumos K 401 Su turtu susijusios dotacijos K 402 Su pajamomis susijusios dotacijos
2.	Registruojant gautą dotaciją.	D 12x0 Ilgalaikio materialaus turto įsigijimo savikaina D 271 Sąskaitos bankuose K 2446 Kitos gautinos sumos
3.	Registruojant gautos dotacijos panaudojimą.	D 401 Su turtu susijusios dotacijos arba 402 Su pajamomis susijusios dotacijos K 5 kl. Atitinkama pajamų sąskaita arba 6 kl. Atitinkama sąnaudų sąskaita

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 21-ojo VAS „Dotacijos ir subsidijos“ metodines rekomendacijas (2016), *Sąskaitų korespondencijų žinyną* (2022). Vilnius, p. 413-418.

Gavėjai dažniausiai dotaciją registruoja tada, kai ją (ar jos dalį) gauna. Kai dotacija (arba jos dalis) faktiškai gaunama, apskaitoje registruojama kaip gauta dotacija, o jei dotacija gauta ataskaitinio (ar praėjusio) laikotarpio pajamoms ar sąnaudoms kompensuoti, ją gavus nedelsiant turi būti registruojamos pajamos ar mažinamos sąnaudos.

Atidėjinių apskaitą reglamentuoja 19-as VAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“. 19-ame VAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ (2015) atidėjinys apibrėžiamas kaip įsipareigojimas, kurio galutinės įvykdymo sumos arba įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti, tačiau galima patikimai įvertinti. Remiantis Buhalterinės apskaitos žinynu (2020) atidėjinys gali būti pripažintas tik tada kai atitinka visus keturis bendruosius pripažinimo požymius:

- 1) įmonė turi teisinį įsipareigojimą arba neatšaukiamą pasižadėjimą;

- 2) teisinį įsipareigojimą arba neatšaukiamą pasižadėjimą lėmė praeities įvykiai;
- 3) tikėtina, kad teisiniam įsipareigojimui ar neatšaukiamam pasižadėjimui įvykdyti reikės naudoti turimą turtą;
- 4) prievolės suma gali būti patikimai vertinama.

Tačiau 19-asis VAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ (2015) išskiria tik tris bendruosius atidėjinių pripažinimo požymius. Jame į vieną sudedamas, aukščiau išvardinti, pirmas ir antras punktai.

Šioje sąskaitų grupėje apskaitomi pensijų ir panašių įsipareigojimų bei mokesčių ir kiti atidėjiniai (Buhalterinės apskaitos žinynas, 2020). Pensijų ir panašių įsipareigojimų atidėjinių straipsnyje parodomas pensijų ir kito ilgalaikio atlygio darbuotojams sumos. Mokesčių atidėjinių straipsnyje parodomi atidėtojo pelno mokesčio įsipareigojimai ir su mokesčiais susiję įsipareigojimai, kurie paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną gali egzistuoti, tačiau galutinės jų padengimo sumos arba įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti. Kitų atidėjinių straipsnyje parodomi reikalavimams ir įsipareigojimams apmokėti skirti ilgalaikiai atidėjiniai ir kiti atidėjiniai, kurie sudaromi atsižvelgiant į įmonės apskaitos politiką, pavyzdžiui, tikėtinoms baudoms sumokėti, garantiniams įsipareigojimams vykdyti, žalai gamtai kompensuoti (2-asis VAS „Balansas“, 2015).

Atidėjiniai apskaitoje registruojami surašant buhalterinę pažymą, joje paaiškinami atliekami įrašai, toliau informacija perkeliama į bendrąjį žurnalą, jo informacija atvaizduojama ir didžiojoje knygoje. 19-ajame VAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ (2015) teigiama, kad įmonės pačios sprendžia, kada pripažinti atidėjinius: kai atsiranda didelė tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti, kas mėnesį ar metų pabaigoje. Tačiau kiekvieną paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną atidėjiniai turėtų būti peržiūrimi ir koreguojami, kad jie kuo labiau atitiktų galimas išlaidas. 4-oje lentelėje nurodomi buhalteriniai įrašai, kuriais registruojami atidėjiniai apskaitoje.

4 lentelė. Atidėjinių registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Atidėjinių pripažinimas, kai vykstant teisiniams ginčams dėl praėjusių įvykių, tikėtina, kad teks mokėti baudą.	D 6310 Atidėjinių sąnaudos K 410 Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo atidėjiniai
2.	Pensijų atidėjinių pripažinimas. Į sąnaudas įskaičiuojant darbuotojų pensijoms išmokėti skirtų atidėjinių sumas.	D 6310 Atidėjinių sąnaudos K 411 Pensijų ir panašių įsipareigojimų atidėjiniai
3.	Įsipareigojimų padengimo atidėjinių panaudojimas, kai su teismu susitariama, kad paskirta bauda bus padengta per tam tikrą laikotarpį.	D 410 Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo atidėjiniai K 44948 Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai
4.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų atidėjinių panaudojimas, išmokant darbuotojams pensijas ir panašius įsipareigojimus.	D 411 Pensijų ir panašių įsipareigojimų atidėjiniai K 2710 Sąskaitos bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal 19-ojo VAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ metodines rekomendacijas (2015), Sąskaitų korespondencijų žinyną (2022). Vilnius, p. 420-421

Atidėjiniai apskaitoje registruojami surašant buhalterinę pažymą, joje paaiškinami atliekami įrašai, toliau informacija perkeliama į bendrąjį žurnalą, jo informacija atvaizduojama ir didžiojoje knygoje.

1.2.2. Ilgalaikių kreditorinių įsipareigojimų apskaita

Ilgalaikiai įsipareigojimai tai tokie įsipareigojimai, už kuriuos įmonė privalo atsiskaityti praėjus vieneriems metams nuo balanso sudarymo pradžios (Ivanauskienė, 2016). Ilgalaikių įsipareigojimų sąskaitos sąskaitų plane prasideda skaičiais „42“ - po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai. Pagal Buhalterinės apskaitos žinyno (2020) ilgalaikiais įsipareigojimais laikomos įmonės skolos ir kiti įsipareigojimai tiekėjams, kredito įstaigoms, valdžios institucijoms ir kitiems tretiesiems asmenims, jeigu šios skolos turi būti apmokėtos, o įsipareigojimai įvykdyti vėliau nei per vienerius metus nuo ataskaitinių finansinių metų pabaigos. Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal jų rūšis grupuojami į smulkesnes grupes. Šios grupės pateikiamos 5-oje lentelėje.

5 lentelė. Ilgalaikių įsipareigojimų grupavimas

Sąskaitų grupė	Ištrauka iš sąskaitų plano
42 Po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai	421 Skoliniai įsipareigojimai
	422 Skolos kredito įstaigoms
	423 Gauti avansai
	424 Įsipareigojimai tiekėjams
	425 Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos
	426 Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos
	427 Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos
	428 Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Pavyzdinį sąskaitų planą* (2015)

Pagal Pavyzdinį sąskaitų planą (2015) 421 sąskaitų grupėje registruojami skoliniai įsipareigojimai. Šioje sąskaitų grupėje pagal Sąskaitų korespondencijų žinyną (2022) registruojamos įmonės skolos pagal ne nuosavybės vertybinius popierius, ilgalaikiai įsipareigojimai pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartis ar panašūs įsipareigojimai, iš išvestinių finansinių priemonių atsiradę įsipareigojimai ir kiti ilgalaikiai skoliniai įsipareigojimai. 4210 subsąskaitoje apskaitomos įmonės išleistos obligacijos – tai terminuotas ne nuosavybės vertybinis popierius, pagal kurį bendrovė, išleidžianti obligacijas, tampa obligacijos savininko skolininke ir prisiima įsipareigojimus mokėti obligacijos savininkui palūkanas ir išpirkti obligaciją jos termino pabaigoje už nominaliąją vertę (Buhalterinės apskaitos žinynas, 2020). 4211 subsąskaitoje apskaitomi lizingai. „Lizingas yra tokia nuomos rūšis, kai įmonė (lizingo gavėjas) per nuomos laikotarpį sumoka visą turto įsigijimo kainą ir palūkanas, o nuomos laikotarpio pabaigoje dažniausiai tampa to turto savininku, t. y. turtas pereina lizingo gavėjo nuosavybėn“ (20-as VAS „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“ metodinės rekomendacijos, 2016). Apskaitoje registruojamas lizingas, jei sutartyje yra bent vienas iš šių kriterijų:

- 1) lizingo laikotarpio pabaigoje nuosavybės teisė į turtą pereina lizingo gavėjui;

- 2) jei lizingo gavėjas turi teisę lizingo laikotarpio pabaigoje įsigyti turtą už kainą kur kas mažesnę už jo tikrąją vertę, ir lizingo laikotarpio pradžioje labai tikėtina, kad šia teise bus pasinaudota;
- 3) lizingo laikotarpis trunka didesniąją turto ekonominio tarnavimo laiko dalį, netgi jei nuosavybės teisė neperduodama. Šis laikotarpis turėtų būti ne trumpesnis kaip 75 procentus turto ekonominio tarnavimo laiko;
- 4) lizingo laikotarpio pradžioje dabartinė minimalių įmokų vertė yra lygi turto tikrajai vertei arba sudaro ne mažiau kaip 90 procentų turto tikrosios vertės;
- 5) turtas yra specifinės paskirties ir, neatlikus didesnių pakeitimų, jį naudoti gali tik šis lizingo gavėjas.

Ūkinės operacijos, įvykdžius lizingo sutartį, registruojamos 4 klasės sąskaitose joms atsiradus kredite, o mažinamos - debete. Sumokėjus avansą už ilgalaikį turtą šis registruojamas 1 klasės sąskaitose. Gavus ilgalaikį turtą pagal lizingo sutartį, ją registruojant iškart išskiriama mokėtina einamųjų metų dalis (6 lentelė). Finansiniai įsipareigojimai skirstomi į dvi grupes: susijusius su rinkos kainomis ir nesusijusius su rinkos kainomis (18-as VAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 2009). Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai įmonė prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Pirmą kartą pripažindama finansinį įsipareigojimą, įmonė turi jį įvertinti savikaina. Ji nustatoma pagal gauto turto ar paslaugų vertę. 6-oje lentelėje pateikiama kaip apskaitoje registruojami ilgalaikiai skoliniai įsipareigojimai.

6 lentelė. Ilgalaikių įsipareigojimų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Registruojamas ilgalaikis turtas gautas pagal lizingo sutartį.	D 12x0 Ilgalaikio turto įsigijimo sąskaita K 4211 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai K 4401 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašių įsipareigojimų einamųjų metų dalis K 1260 Sumokėti avansai už ilgalaikį materialųjį turtą
2.	Gavus ilgalaikę paskolą arba avansą už vėliau nei per vienus metus perleidžiamą finansinį turtą pinigų ekvivalentais.	D 2710 Sąskaitos bankuose K 4214 Kiti skoliniai įsipareigojimai
3.	Gautų ilgalaikių paskolų dalį, mokėtiną per vienus metus, perkeltant į einamųjų metų įsipareigojimams atsiskaityti skirtas sąskaitas.	D 4214 Kiti skoliniai įsipareigojimai K 4403 Kitų ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Sąskaitų korespondencijų žinyną* (2022). Vilnius, p.431, 20-ojo VAS „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“ metodines rekomendacijas (2016)

Įmonė norėdama plėsti savo veiklą arba įsigyti ilgalaikio turto, arba sumokėti mokesčius, tai gali finansuoti iš skolintų pinigų. Skolintis pinigus ji gali iš kredito įstaigų. Kai paskola imama ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui, ji apskaitoje registruojama 421 sąskaitoje „Skolos kredito įstaigoms“. Šioje sąskaitoje registruojama gautos paskolos bei sukauptų palūkanų už paimtą paskolą sumos. Gauta paskola grindžiama sudaryta paskolos sutartimi su kredito įstaiga, pinigų gavimas – mokėjimo nurodymu. Užregistravus ilgalaikę paskolą, kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje

reikia nustatyti per vienerius metus ir po vienerių metų grąžintinas paskolos sumas. 423 sąskaitoje registruojami gauti ilgalaikiai išankstiniai apmokėjimai iš kitų įmonių, kuri yra detalizuota pagal gaunamų avansų paskirtį į 4230 „Iš pirkėjų gauti avansai“ ir 4231 „Iš paslaugų pirkėjų gauti avansai“. Gautas išankstinis mokėjimas iš pirkėjų registruojamas įmonės skolų kortelėje, gautos įplaukos – mokėjimo nurodyme arba kasos pajamų orderyje, priklausomai koku būdu gauti pinigai. 424 sąskaitoje registruojamos su prekybine įmonės veikla susijusios ilgalaikės skolos (Buhalterinės apskaitos žinynas, 2020). Ilgalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų ir skolų tiekėjams registravimas apskaitoje pateikiamas 7-oje lentelėje.

7 lentelė. Ilgalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų, skolų tiekėjams registravimas

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Gavus ilgalaikę paskolą iš kredito įstaigos į sąskaitas bankuose.	D 2710 Sąskaitos bankuose K 4220 Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal paskolų sutartis
2.	Gavus avansą už vėliau nei per vienus metus patiektinas prekes arba suteiktas paslaugas pinigais į sąskaitas bankuose.	D 2710 Sąskaitos bankuose K 4230 Iš pirkėjų gauti avansai arba 4231 Iš paslaugų gavėjų gauti avansai
3.	Įsigyjant prekes, skirtas perparduoti, ilgalaikėn skolon.	D 2040 Pirtų prekių, skirtų perparduoti, įsigijimo savikaina K 4240 Skolos tiekėjams

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Sąskaitų korespondencijų žinynas* (2022). Vilnius, p. 433, 436, 438

Ilgalaikiai kreditoriniai įsipareigojimai įmonėse apskaitomi tik tada, kai jų įvykdymo terminas yra ne mažesnis nei vieneri metai. Ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis turi iškelta į trumpalaikius įsipareigojimus.

1.2.3. Trumpalaikių kreditorinių įsipareigojimų apskaita

Per vienus metus mokėtinos sumos – skolos, kurias įmonė turės sumokėti per trumpesnę kaip 12 mėnesių laikotarpį nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. Per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų straipsnyje parodomi skoliniai įsipareigojimai, skolos kredito įstaigoms, tiekėjams, įmonių grupės ir asocijuotosioms įmonėms, pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos, valstybės institucijoms, kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims mokėtinos sumos, pelno mokesčio įsipareigojimai, su darbo santykiais susiję įsipareigojimai ir gauti avansai (2-asis VAS „Balansas“, 2015). Trumpalaikiai kreditoriniai įsipareigojimai apskaitomi 44 sąskaitų grupėje. Per vienerius metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų detalizavimas pateikiamas 8-oje lentelėje.

8 lentelė. Trumpalaikių įsipareigojimų grupavimas

Sąskaitų grupė	Ištrauka iš sąskaitų plano
44 Per vienerius metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai	440 Skoliniai įsipareigojimai
	441 Skolos kredito įstaigoms
	442 Gauti avansai
	443 Įsipareigojimai tiekėjams
	444 Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos
	445 Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos
	446 Asocijuotosioms įmonėms mokėtinos sumos
	447 Pelno mokesčio įsipareigojimai
	448 Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai
	449 Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Pavyzdinį sąskaitų planą* (2015)

Sąskaitų korespondencijų žinyne (2022) trumpalaikių įsipareigojimų sąskaitos debetuojamos – įmonei grąžinant paskolą, įvykdant įsipareigojimus už kuriuos buvo gautas avansas bei nurašant trumpalaikį įsipareigojimą, kurio nereikės įvykdyti, o kredituojamos – registruojant trumpalaikių skolų atsiradimą, gaunant trumpalaikį avansą, perkeltiant ilgalaikių įsipareigojimų dalį į trumpalaikius ir perkainojant užsienio valiuta apskaitytus įsipareigojimus. Trumpalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų ir skolų tiekėjams registravimas pateikiamas 9-oje lentelėje.

9 lentelė. Trumpalaikių skolų kredito įstaigoms, gautų avansų ir skolų tiekėjams registravimas

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Gavus trumpalaikės paskolas iš kredito įstaigų į sąskaitas bankuose.	D 2710 Sąskaitos bankuose K 4410 Skolos kredito įstaigoms
2.	Gavus išankstinius apmokėjimus už per ateinančius metus patiekimas prekes arba suteiktinas paslaugas pinigais .	D 2710 Sąskaitos bankuose K 4420 Iš pirkėjų gauti avansai arba 4421 Iš paslaugų gavėjų gauti avansai
3.	Įsigyjant ilgalaikio turto, atsargų (nuolat ir periodiškai apskaitomų atsargų būdu trumpalaikėn skolon.	D 12x0 Atitinkama ilgalaikio turto sąskaita D 2040 Pirtų prekių, skirtų perparduoti, įsigijimo savikaina D 6002 Įsigytų prekių ir paslaugų savikaina K 4430 Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Sąskaitų korespondencijų žinyną* (2022). Vilnius, p. 465, 468, 470

Giedraitytė (2018) nurodo, kad ataskaitinių metų pabaigoje įmonės, sudarančios metines finansines ataskaitas, privalo inventorizuoti savo įsipareigojimus. Tam atlikti naudojami tarpusavio skolų suderinimo aktai. Aktas turi būti patvirtintas skolos teikėjo ir skolos gavėjo parašais.

Viena iš finansinių įsipareigojimų rūšių kiekvienoje įmonėje yra su darbo santykiais susiję įsipareigojimai. Tiek Ivanauskienė (2016), tiek Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017) teigia, kad darbo užmokesčio apskaita yra vienas sudėtingiausių apskaitos barų. Pagal LR Darbo kodeksą (2016) darbo užmokestis tai – atlyginimas už darbą, darbuotojo atliekamą pagal darbo sutartį. Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai registruojami 448 sąskaitoje. Anot Ivanauskienės (2016) darbo užmokesčio apskaita prasideda nuo faktiškai darbuotojo dirbto laiko, kuris žymimas darbdavio patvirtintos formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose. Ji taip pat mini, kad kiekviena įmonė privalo valdyti darbo laiką, o už darbo laiko apskaitą atsako įmonės vadovas. Pagal darbo laiko apskaitos žiniaraščio duomenis skaičiuojamas darbuotojų darbo užmokestis, pildant darbo užmokesčio žiniaraštį. Įmonė skaičiuodama atlygį darbuotojui, kurį privalės išmokėti, iš priskaičiuoto darbuotojo atlyginimo išskaičiuoja privalomus su darbo santykiais susijusius mokesčius (31-as VAS „Atlygis darbuotojui“ metodinės rekomendacijos, 2016). Remiantis LR valstybinio socialinio draudimo įstatymu (1991) tiek darbuotojui, tiek darbdaviui nuo darbuotojo darbo užmokesčio atsiranda prievolė mokėti socialinio draudimo įmokas.

Tiek darbdavio, tiek darbuotojo socialinio draudimo įmokų dydžiai pateikiami 10-oje lentelėje.

10 lentelė. Socialinio draudimo įmokos

Darbdavio soc. draudimą sudaro:	Darbuotojo soc. draudimą (19,5 proc.) sudaro:	Darbuotojo papildomas pensijos kaupimas
Nedarbo – 2,03 % (terminuota); 1,31 % (neterminuota)	Pensijų – 8,72 %	3 %
Nelaimingų atsitikimų – 0,14 – 1,4%	Ligos – 1,99 %	
Įmoka į garantinį fondą 0,16 %	Motinystės – 1,81 %	
Įmoka į ilgalaikio darbo išmokų fondą – 0,16 %	Sveikatos – 6,98 %	

Šaltinis: sudaryta autorės pagal „SODRA“ 2023 m. duomenis

Darbdavio socialinio draudimo nelaimingų atsitikimų įmokų procentas gali kisti nuo 0,14 iki 1,4 proc. Jie priklauso nuo to kokiai draudėjų grupei įmonė priklauso. Draudėjų grupės, nuo I iki IV, paskirstomos pagal įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos būklės rodiklių dydžius.

Taip pat darbuotojo atlyginimas yra apmokestinamas gyventojų pajamų mokesčiu (GPM), kurio tarifas nuo 2019 m. yra 20 proc., ligos atveju 15 proc. (LR Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas, 2002). Kalčinskas ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017) teigia, kad jei darbuotojas yra pateikęs prašymą, skaičiuojant darbo užmokestį taikyti neapmokestinamąjį pajamų dydį (NPD), tokiu atveju GPM apmokestinama ne visa apskaičiuoto darbo užmokesčio suma, o iš apskaičiuoto darbo užmokesčio atėmus NPD dydį gauta suma.

11-oje lentelėje nurodomos sąskaitų korespondencijos, kuriomis apskaitoje registruojami su darbo santykiais susiję įsipareigojimai.

11 lentelė. Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Apskaičiuojant administracijos darbuotojų darbo užmokestį.	D 6304 Darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios sąnaudos K 4480 Mokėtinas darbo užmokestis
2.	Apskaičiuojant darbdavio mokamas soc. draudimo įmokas nuo administracijos darbuotojų darbo užmokesčio.	D 6304 Darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susijusios sąnaudos K 4482 Mokėtinos socialinio draudimo įmokos
3.	Išskaičiuojant gyventojų pajamų mokestį, soc. draudimo įmokas iš darbuotojo darbo užmokesčio.	D 4480 Mokėtinas darbo užmokestis K 4481 Mokėtinas gyventojų pajamų mokestis K 4482 Mokėtinos socialinio draudimo įmokos
4.	Išmokant darbo užmokestį pinigais į sąskaitas bankuose.	D 4480 Mokėtinas darbo užmokestis K 2710 Sąskaitos bankuose
5.	Sumokant mokesčius ir įmokas į valstybės biudžetą bei fondus iš sąskaitų bankuose.	D 4481 Mokėtinas gyventojų pajamų mokestis D 4482 Mokėtinos socialinio draudimo įmokos K 2710 Sąskaitos bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Sąskaitų korespondencijų žinyną* (2022). Vilnius, p.485-489

Apskaičiuojant darbo užmokestį gali būti debetuojama ne tik 6304 sąskaitą, bet ir 6003 (kai darbuotojas yra susijęs tiesiogiai su gamybos procesu) arba 6004 (kai darbuotojas netiesiogiai susijęs su gamybos procesu). Taip pat debete gali būti naudoja 6203 sąskaita, kai apskaičiuojamas darbo užmokestis pardavėjams ar kitiems darbuotojams, susijusiems su prekių ar paslaugų pardavimu.

Dar viena, ne mažiau svarbi, kreditorinių įsipareigojimų sąskaitų grupė yra 447 „Pelno mokesčio įsipareigojimai“. Pagal LR Pelno mokesčio įstatymą (2001) pelno mokestį moka Lietuvos vienetas – juridinis asmuo, įregistruotas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, bei

užsienio vienetas – užsienio valstybės juridinis asmuo ar organizacija, kurių buveinė yra užsienio valstybėje ir kurie įsteigti arba kitokiu būdu organizuoti pagal užsienio valstybės teisės aktus. Lietuvos vieneto apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 15 procentų mokesčio tarifą. Tačiau yra taikomi ir lengvatiniai 5 ir 0 proc. mokesčio tarifai. Šie tarifai taikomi jei: darbuotojų skaičius neviršija 10 žmonių ir mokestinio laikotarpio pajamos neviršija 300 000 eurų, pirmojo mokestinio laikotarpio apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 0 proc. mokesčio tarifą, kitų mokestinių laikotarpių apmokestinamasis pelnas – taikant 5 proc. 12-oje lentelėje nurodoma kaip apskaitoje registruojami su pelno mokesčiu susiję įsipareigojimai.

12 lentelė. Pelno mokesčio įsipareigojimų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Registruojamas sumokėtas avansinis pelno mokestis.	D 2442 Iš anksto sumokėtas pelno mokestis K 2710 Sąskaitos bankuose
2.	Registruojant ataskaitinio laikotarpio pelno mokesčio deklaracijoje apskaičiuotas pelno mokesčio sąnaudas.	D 6900 Ataskaitinių metų pelno ir panašūs mokesčiai K 2442 Iš anksto sumokėtas pelno mokestis K 4470 Pelno mokesčio įsipareigojimai
3.	Sumokant pelno mokesčio įmokas iš sąskaitų bankuose.	D 4470 Pelno mokesčio įsipareigojimai K 2710 Sąskaitos bankuose

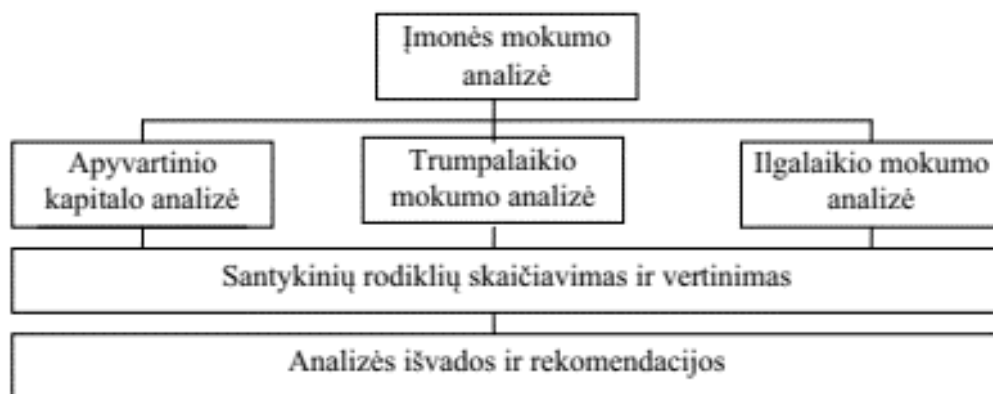
Šaltinis: sudaryta autorės pagal *Sąskaitų korespondencijų žinyną* (2022). Vilnius, p. 483, 24 VAS „Pelno mokestis“ metodines rekomendacijas (2016)

I ketvirčio avansinis pelno mokestis turi būti sumokėtas iki kovo 15 d., II ketv. iki birželio 15 d., III ketv. iki rugsėjo 15 d., o IV ketv. iki gruodžio 15d. Metinis pelno mokestis turi būti sumokėtas iki birželio 15 d. VMI nurodo, kad iš pajamų atėmus neapmokestinamąsias pajamas ir atskaičius leidžiamus bei ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus, apskaičiuojamas mokestinių metų apmokestinamasis pelnas (<https://www.e-tar.lt/portal/index.html>).

449 sąskaita „Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai“ skirta visiems kitiems įmonės trumpalaikiams įsipareigojimams, kurie nepriskirti finansiniams, prekybiniais, su darbo santykiais susijusiems ir pelno mokesčio įsipareigojimams apskaityti (Sąskaitų korespondencijų žinynas, 2022). 4492 subsąskaita skirta mokėtinam pridėtinės vertės mokesčiui. Pagal LR Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (2002) įmonė, kurios pajamos per paskutinius 12 mėn. viršijo 45 tūkst. eurų turi įsiregistruoti kaip PVM mokėtoja. Lietuvoje taikomas standartinis 21 proc. PVM tarifas. PVM įstatyme numatyti ir lengvatiniai 0 proc., 5 proc. ir 9 proc. tarifai, patvirtintoms prekių ar paslaugų grupėms. 4493 subsąskaitoje „Kiti į biudžetą mokėtini mokesčiai“ apskaitomi įmonės biudžetui turimi įsipareigojimai, kurie neapskaitomi kitose subsąskaitose. Anot Kalčinsko ir Kalčinskaitės-Klimaitienės (2017) tai gali būti: nekilnojamojo turto mokestis, žemės mokestis, valstybinių gamtos išteklių mokestis, naftos ir dujų išteklių mokesčiai, aplinkos taršos mokestis, žyminis mokestis, loterijų ir azartinių žaidimų mokesčiai, pertekliaus ar gamybos mokestis cukraus sektoriuje, valstybės rinkliava, akcizai, muitai.

1.3. Kreditorinių įsipareigojimų analizės metodika

Siekiant išanalizuoti kreditorinius įsipareigojimus, svarbu aptarti ir šių įsipareigojimų analizės metodiką. Kaip teigia Kazakevičius, Jakštas (2018) finansinėms ataskaitoms analizuoti taikomos absoliutinių rodiklių, horizontalioji, vertikalioji ir santykinų rodiklių analizės. Absoliutūs finansiniai rodikliai – tai rodikliai, apskaičiuoti vertine išraiška, remiantis buhalterinės apskaitos duomenimis, ir pateikti finansinėse ataskaitose (Mackevičius, Poškaitė ir Villis, 2011). Kazakevičius ir Jakštas (2018) teigia, kad horizontali analizė yra dviejų ar daugiau laikotarpių finansinių ataskaitų duomenų palyginimas. Vertikalioji analizė – tai atitinkamo finansinės ataskaitos rodiklio lyginimas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu. Santykinų rodiklių analizės esmė – galimybė palyginti kelis rodiklius, suskaičiuojant santykį tarp jų, kuris turi finansinę prasmę, atskleidžiama suskaičiuotu rodikliu. Kazakevičius ir Jakštas (2018) nurodo, kad įmonių mokumu labai domisi investuotojai, akcininkai, bankai, tiekėjai ir kiti informacijos vartotojai. Apie esamą mokumo būklę sužinoma iš absoliučių ir santykinų rodiklių, apskaičiuotų iš finansinių ataskaitų duomenų – balanso, pelno (nuostolių) ir pinigų srautų ataskaitų, todėl mokumo analizė turi būti atliekama nuosekliai. 3-ame paveiksle pateikiamas mokumo analizės nuoseklumas.

3 pav. Mokumo analizės nuoseklumas

Šaltinis: Mackevičius, J., Poškaitė, D., Villis, L. (2011). *Finansinė analizė*. Vilnius, p. 95

Mackevičius ir kt. (2011) mokumą apibūdina kaip įmonės potencialus sugebėjimas padengti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus turimomis mokėjimo priemonėmis. Mokumo-likvidumo rodikliai svarbūs tiek įmonei, tiek jos kreditoriams, kadangi leidžia įvertinti, kiek įmonė pajėgi vykdyti savo įsipareigojimus (Kazakevičius ir Jakštas, 2018).

Remiantis Mackevičiaus ir kt. (2011) bei Bagdžiūnienės (2013) pateiktomis formulėmis susijusiomis su kreditoriniais įsipareigojimais 13-oje lentelėje pateikiami mokumo rodikliai ir jų skaičiavimo formulės.

13 lentelė. Mokumo rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklis	Formulė
1.	Apyvartinis kapitalas	Trumpalaikis turtas – Trumpalaikiai įsipareigojimai
2.	Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai
3.	Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas	Grynieji pinigai / Trumpalaikiai įsipareigojimai
4.	Greitojo trumpalaikio (kritinio) mokumo koeficientas	Trumpalaikis turtas - atsargos / Trumpalaikiai įsipareigojimai
5.	Bendrasis skolos rodiklis	Visi įsipareigojimai / Turtas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Bagdžiūnienė, V. (2013). *Finansinių ataskaitų analizė*. Vilnius, p. 80-81, Mackevičius, J., Poškaitė, D., Villis, L. (2011). *Finansinė analizė*. Vilnius, p. 102

Apyvartinis kapitalas – vienas iš nedaugelio rodiklių, gana veiksmingai apibūdinančių finansinę įmonės būklę ir, be to, turintis didelę įtaką kitiems finansiniams rodikliams. Apyvartinis kapitalas balanse nenurodomas, bet dažnai skaičiuojamas investuotojų, bankininkų, kreditorių ir kitų informacijos vartotojų (Mackevičius ir kt., 2011). Mackevičius (2019) teigia, kad apyvartinis kapitalas, tai įmonės žinioje likęs trumpalaikis turtas, sumokėjus trumpalaikius įsipareigojimus. Bendrasis trumpalaikio mokumo rodiklis nurodo, kiek kartų trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. Egzistuoja šio rodiklio vadinamoji saugumo riba, saugumo slenkstis, kurio negalima peržengti, t. y. jis negali būti mažesnis kaip 1,2. Jeigu rodiklis mažesnis kaip 1, įmonė negali atsiskaityti už trumpalaikius įsipareigojimus. Bagdžiūnienė (2013) teigia, kad absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas parodo kokią įsipareigojimų dalį įmonė gali padengti šią akimirką likvidžiausiomis mokėjimo priemonėmis. Greitojo trumpalaikio mokumo koeficiento, remiantis Mackevičiumi ir kt. (2011), paskirtis – parodyti, ar įmonė, jei iš jos būtų pareikalauta, galėtų greitai apmokėti savo trumpalaikius įsipareigojimus, ar ji galėtų sėkmingai įveikti šį kritinį etapą. Šis rodiklis tiksliau negu bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis padeda įvertinti trumpalaikį mokumą, nes jį skaičiuojant įtraukiamos tik realios ir mobilios mokėjimo priemonės (grynieji pinigai, vertybiniai popieriai ir gautinos sumos (debitorių skolos). Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas neturėtų būti mažesnis kaip 1. Bendrasis skolos rodiklis - tai rodiklis, kuris parodo, kiek turtas finansuojamas skolomis (Kurniawan ir kt., 2021).

Apibendrinant galima teigti, kad kreditorinius įsipareigojimus galima išanalizuoti trimis būdais: horizontaliąja, vertikaliąja ir santykinį rodiklių analize. Absoliučiais rodikliai finansinėse ataskaitose pateikiami skaičiai. Remiantis surinktais atliktos analizės duomenimis galima pagerinti įmonės kreditorinių įsipareigojimų valdymą, prognozuoti įmonės tolimesnę veiklą.

2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA

Pasirinkta analizuoti įmonė yra iš privataus kapitalo įsteigtas neribotos civilinės atsakomybės privatus juridinis asmuo, kurio teisinė forma yra individuali įmonė. Įmonė gyvuoja ir veiklą vykdo nuo 1990 m. spalio mėn. 31 d. Pagrindinės įmonės veiklos sritys yra: viešbučiai, restoranai; poilsio ir pramogų organizavimas kultūrinė ir sportinė veikla, masinių kultūrinių ir sportinių renginių, mugių ir parodų organizavimas, bilietų agentūrų veikla, fizinės gerovės užtikrinimo veikla, žmonių sveikatos priežiūros veikla, didmeninė ir mažmeninė prekyba ir kt. Įmonė neapsiriboja aukščiau nurodyta veikla ir vykdo bet kurią kitą įstatymų nedraudžiamą ūkinę – komercinę veiklą ir teikia kitas paslaugas. Įmonės darbuotojų skaičius nėra pastovus, jis priklauso nuo metų sezoniškumo. Šiltuoju metų laiku darbuotojų skaičius išauga iki 200 ir daugiau, o šaltuoju metų laikotarpiu sumažėja iki 150 ir mažiau. Įmonėje vyrauja linijinė valdymo struktūra. Įmonės organas yra įmonės savininkas ir vienasmenis valdymo organas – įmonės vadovas. Direktorei yra pavaldūs – buhalterijos darbuotojai ir visų padalinių vadovai, o padalinių vadovams – kiti jų struktūriniuose padaliniuose dirbantys darbuotojai. Prekybos įmonės savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymu, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu bei kitais teisiniais ir norminiais aktais. Taip pat įmonė savo veikloje privalo vadovautis įmonės nuostatais ir savininko sprendimais. Įmonė turi antspaudą su savo pavadinimu, atsiskaitomąsias sąskaitas bankuose, yra PVM mokėtoja. Apskaitos tvarkymui naudojamos kompiuterinės apskaitos programos „Rivilė“ ir „R-Keeper“. Paslaugų įmonės finansiniai metai prasideda sausio mėn. 1 d. ir baigiasi gruodžio mėn. 31 d.

Tyrimo objektas – Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaita.

Tyrimo metodika. Rašant baigiamąjį darbą buvo remiamasi Lietuvos ir užsienio autorių moksline literatūra, Lietuvos Respublikos norminiais aktais, t.y. įstatymais, verslo apskaitos standartai bei tarptautiniai apskaitos standartai. Be jų nagrinėti periodiniai leidiniai, mokomosios knygos bei užsienio autorių straipsniai.

Analizuojant kreditorinių įsipareigojimų sampratą remtasi LR finansinės apskaitos įstatymu (2022), Kalčinsku ir Kalčinskaitė-Klimaitienė (2017), Ivanauskiene (2016), 2-oju VAS (2015), 37-uju TAS (2018) bei užsienio autoriais. Juose išsamiai apibūdinami kreditoriniai įsipareigojimai, kurių apibūdinimai ir pateikiami lentelė. Kreditorinių įsipareigojimų klasifikacijai išanalizuoti remtasi Pavyzdiniu sąskaitų planu (2015), Kalčinsko ir Kalčinskaitės-Klimaitienės (2017) knyga bei 1-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis (2015). Šie šaltiniai leido tinkamai ir aiškiai suklasifikuoti kreditorinius įsipareigojimus. Dotacijoms apibūdinti bei jas išsamiai išnagrinėti remtasi 21-uju VAS bei 21-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis. 19-ajame VAS pateikiamas atidėjinių apibrėžimas. Buhalterinės apskaitos žinynas (2020) leido išanalizuoti dotacijoms bei atidėjiniams pripažinti iškeltas sąlygas bei kriterijus. Ilgalaiiams bei trumpalaikiams įsipareigojimams grupuoti

naudojamas Pavyzdinis sąskaitų planas (2015). 20-ojo VAS metodinėse rekomendacijose apibūdinamas lizingas bei pateikiami kriterijai kada lizingas gali būti registruojamas apskaitoje. Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų apskaita nagrinėjama remiantis Ivanauskiene (2016), Kalčinsku ir Kalčinskaite-Klimaitiene (2017), 31-ojo VAS metodinėmis rekomendacijomis (2016). Nuo darbuotojo darbo užmokesčio mokamų mokesčių tarifai analizuojami remiantis LR gyventojų pajamų mokesčių įstatymu, SODROS svetainėje pateiktais socialinio draudimo tarifais. Remiantis LR įstatymais analizuojami įsipareigojimai biudžetui, jų apskaičiavimo tvarka bei mokėjimo terminai. Kazakevičiaus ir Jakšto (2018), Mackevičiaus, Poškaitės ir Villis (2011) bei Bagdžiūnienės (2013) knygomis remtasi analizuojant kreditorinių įsipareigojimų analizės metodiką.

Ūkinių operacijų sąskaitų korespondencijoms nagrinėti naudojamas Sąskaitų korespondencijų žinynas (2022), kuriame pateikiamas ūkinės operacijos susijusios su dotacijomis, ilgalaikiais ir trumpalaikiais įsipareigojimais bei jame išsamiai paaiškinamas kiekvienos korespondencijos turinys.

Baigiamojo darbo tiriamojoje dalyje atliekama dokumentų turinio analizė, kuria išanalizuojami įmonės turimi kreditoriniai įsipareigojimai, jų pripažinimo tvarka bei valdymas. Iš įmonės surinkti duomenys buvo susisteminti, grafiškai pavaizduoti, lyginami bei apibendrinami. Atlikta viešbučio 2020-2022 m. finansinių ataskaitų horizontalioji, vertikalioji bei santykinų rodiklių analizė. Atliekant šias analizes išsiaiškinta viešbučio kreditorinių įsipareigojimų dinamika, struktūra, valdymo efektyvumas bei įmonės pajėgumas vykdyti įsipareigojimus. Kai kurie apskaičiuoti viešbučio rodikliai buvo lyginami su Valstybės duomenų agentūroje pateiktais rodikliais.

Tyrimo imtis. 2020 – 2020 m. viešbučio finansinių ataskaitų duomenys, pirminiai apskaitos dokumentai bei apskaitos programoje esantys duomenys.

Atliekant tyrimą buvo laikomasis šių tyrėjo bei buhalterio profesionalo pagrindinių etikos principų:

- 1) Anonimiškumo. Laikantis šio principo, užtikrinama, kad darbe nebus atskleista informacija apie tiriamą įmonę, gauti duomenys iš įmonės naudojami tik atlikti tiriamąjį darbą, taip pat neatskleidžiama jokia informacija apie darbuotojų tapatybes.
- 2) Sąžiningumo. Iš įmonės gauti duomenys yra pateikiami tokie kokie yra, jie nepakeičiami bei neiškraipomas gautas rezultatas atlikus finansinę analizę;
- 3) Reikšmingumo. Naudojama tik naujausia informacija tiek teorinėje, tiek praktinėje dalyje, kuri neklaidintų ar nebūtų pasenusi. Taip pat nagrinėjant ir pateikiant naujausią informaciją praplečiamos jau turimos žinios;
- 4) Glaustumo. Tiek darbo uždaviniai, tiek išvados pateikiamos glaustai, nenukrypstant nuo temos;

-
- 5) Konfidencialumo. Faktai, kurie galėtų atskleisti įmonės tapatybę, nebuvo atskleisti nei atliekant tyrimą, nei jam pasibaigus.
 - 6) Slaptumo. Iš įmonės nebuvo gautas leidimas naudoti įmonės pavadinimą, todėl atliekant kreditorinių įsipareigojimų apskaitos tyrimą įmonės pavadinimas neatskleidžiamas.

3. VIEŠBUČIO KREDITORINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITOS ANALIZĖ

3.1. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų apskaitos politika

Kreditoriniai įsipareigojimai viešbučio apskaitoje yra vertinami kaip esamieji ir būsimieji. Viešbutyje, pripažįstant įsipareigojimus, jie registruojami kaip esamieji įsipareigojimai. Esamieji įsipareigojimai, tai tokie įsipareigojimai, kai įmonė įgyja prievolės, kurios turės būti įvykdytos. Viešbučio vadovybės planuojami sandoriai, sprendimai ateityje pirkti turtą yra laikomi kaip būsimieji įsipareigojimai, kurie apskaitoje nerodomi ir neregistruojami.

Viešbučio apskaitoje pagal palyginimo principą pajamos, uždirbtos per ataskaitinį laikotarpį, siejamos su to laikotarpio sąnaudomis uždirbant tas pajamas. Visgi, pajamos negali būti pripažintos, jei įmonėje negalima patikimai įvertinti sąnaudų. Tokiais atvejais, viešbutyje visos gautos sumos už parduotas prekes yra pripažįstamos kaip įsipareigojimai.

Kreditoriniai įsipareigojimai viešbučio apskaitoje grupuojami pagal privalomumą įsipareigojimus vykdyti:

- 1) dotacijos ir subsidijos, kurios skirstomos į susijusias su turtu arba su pajamomis;
- 2) ilgalaikiai įsipareigojimai, kurie turės būti pradėti vykdyti vėliau nei per ateinančius vienerius metus;
- 3) trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie turės būti įvykdyti per vieną viešbučio veiklos ciklą arba per dvyliką ateinančių mėnesių.

Viešbučio apskaitoje nėra formuojami atidėjiniai, nekaupiamos sąnaudos bei ateinančių laikotarpių pajamos.

Viešbučio teisinė forma – individuali įmonė. Pagal LR finansinės apskaitos įstatymą individualios įmonės apskaitoje nėra privaloma vadovautis pavyzdiniu sąskaitų planu, todėl viešbutyje naudojamas individualus išplėstinis sąskaitų planas, parengtas pagal įmonės poreikius. Kreditoriniai įsipareigojimai įmonėje apskaitomi:

- a. 40 sąskaitų grupėje – Dotacijos, subsidijos;
- b. 42 sąskaitų grupėje – Po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai;
- c. 44 sąskaitų grupėje – Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai.

Viešbučio apskaitoje kreditoriniai įsipareigojimai, kurie neatitinka pripažinimo kriterijų yra laikomi neapsibrėžtaisiais įsipareigojimais. Neapsibrėžtieji įsipareigojimai yra būsimieji įsipareigojimai, kurie gali atsirasti dėl buvusių įvykių ir kurių buvimą ar nebuvimą patvirtina įmonės nevisiškai kontroliuojami neapsibrėžtieji būsimieji įvykiai, arba dėl buvusiųjų įvykių atsiradęs esamas įsipareigojimas. Neapsibrėžtieji įsipareigojimai viešbučio apskaitoje nepripažįstami, nes šių

įsipareigojimų sumos negalima patikimai nustatyti. Jei atsiranda tikimybė, kad neapibrėžtasis įsipareigojimas viešbutyje turės bus padengtas turtu tampa didesnė už tikimybę, kad pavyks šito išvengti, ir įsipareigojimo sumą galima patikimai įvertinti, įsipareigojimas yra užregistruojamas viešbučio apskaitoje.

Viešbučio apskaitoje kreditoriniai įsipareigojimai įvertinami kartą per dvylika mėnesių ir kalendoriniams metams pasibaigus. Įmonėje kreditoriniai įsipareigojimai įvertinami savikainos būdu. Pasibaigus viešbučio ataskaitiniam laikotarpiui visi viešbučio įsipareigojimai yra inventorizuojami. Inventorizacijos metu įsipareigojimų sumos yra derinamos su tiekėjais, dėl šios priežasties surašomi skolų suderinimo aktai, kurie pateikiami viešbučio tiekėjams. Kreditoriaus apskaitoje esančiai sumai sutapus su viešbučio kreditorinio įsipareigojimo suma skolų suderinimo aktas yra patvirtinamas parašais ir įsipareigojimas laikomas inventorizuotu.

Apibendrinant galima teigti, kad viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai pripažįstami pagal LR įstatymų numatytus pripažinimo kriterijus, registruojami įsigijimo savikainos būdu. Įmonė apskaitoje neformuoja atidėjinių ir nekaupia sąnaudų bei ateinančių laikotarpių pajamų. Kreditoriniai įsipareigojimai, kurie neatitinka įsipareigojimų pripažinimo kriterijų vadinami neapibrėžtaisiais. Pagal įmonės poreikiams pritaikytą individualiai susikurtą sąskaitų planą dotacijos apskaitomos 40 sąskaitų grupėje, 42 sąskaitoje apskaitomi ilgalaikiai įsipareigojimai, o 44 sąskaitų grupėje registruojami trumpalaikiai įsipareigojimai.

3.2. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų rūšys ir jų apskaita

3.2.1. Viešbučio dotacijų ir subsidijų apskaita

Dotacijų apskaitai registruoti viešbutyje naudojama 40 sąskaitų grupė pagal individualų viešbučio sąskaitų planą. Viešbučiui norit gauti dotaciją ji pirmiausia turi įvertinti dotacijos davėjų keliamas gavimo sąlygas, savo galimybes įvykdyti dotacijos gavimo sąlygas ir tik tai įvertinusi įmonė teikia paraišką dotacijai gauti. Institucijai patvirtinus paraišką dotacijai gauti sudaroma dotacijos gavimo sutartis. Viešbučio apskaitoje pripažįstamos dvi dotacijų rūšys, kurios apskaitomos 401 ir 402 sąskaitose:

1. Su turtu susijusios dotacijos. Jos gaunamos ilgalaikiu turtu arba skiriamos ilgalaikiam turtui pirkti, statyti ar kitaip įsigyti.

Šio rūšies dotacijos viešbučio apskaitoje registruojamos taip: ilgalaikiu turtu ar ilgalaikiam turtui įsigyti skirtos dotacijos suma užregistruojama sąskaitoje dotacijos, susijusios su turtu. Dotacija pripažįstama panaudota proporcingai dalimis, kiek to turto nudėvima ir nusidėvėjimo suma pripažįstama sąnaudomis. Tokiu atveju registruojant dotacijos panaudojimą, mažinamos minėtų sąnaudų straipsnių sumos.

Su turtu susijusios dotacijos viešbučio apskaitoje dokumentuojamos surašant buhalterinę pažymą, informacija pažymai užpildyti imama iš ilgalaikio materialaus turto apskaitos kortelių, kuriose matomas nurodytas turto nusidėvėjimas per ataskaitinį laikotarpį. Viešbučio apskaitoje registruojamas nusidėvėjimas mažint dotacijos suma debetuojuant dotacijų sąskaitą ir mažinant sąnaudų sąskaitą, į kurią įskaitytas to turto nusidėvėjimas, ją kredituojant.

2. Su pajamomis susijusios dotacijos. Jos teikiamos sąnaudoms ir negautoms pajamoms kompensuoti, taip pat visos kitos dotacijos, nepriskirtinos su turtu susijusioms dotacijoms.

Su pajamomis susijusios dotacijos viešbučio apskaitoje ir finansinėse ataskaitose turi būti pateikiamos taip:

- a) Negautoms pajamoms kompensuoti skirtos dotacijos apskaitoje pripažįstama panaudota tokia dalis, kiek per tam tikrą laikotarpį apskaičiuojama negautų pajamų, ir tokia pat dalimi didinama kompensuojamų pajamų straipsnio suma.
- b) Dotacijos patirtoms sąnaudoms kompensuoti apskaitoje pripažįstama panaudota tokia dalis, kiek patiriama sąnaudų, kurioms kompensuoti ji skirta, ir tokia pat dalimi mažinama kompensuojamų sąnaudų straipsnio suma.

Su pajamomis susijusių dotacijų dokumentavimui viešbučio apskaitoje taip pat surašoma buhalterinė pažyma, informacija jai surašyti imama iš darbo užmokesčio žiniaraščių, nes tik tam kompensuoti įmonė buvo gavusi dotaciją. Gautos dotacijos suma mažinama ją debetuojuant, o kredituojant mažinama darbo užmokesčio sąnaudų sąskaita. Su dotacijomis susijusių operacijų registravimas viešbutyje nurodytas 14-oje lentelėje.

14 lentelė. Dotacijų ir subsidijų registravimas viešbučio apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Registruojama viešbutyje gauta dotacija.	D 2711 Sąskaita bankuose K 402 Su pajamomis susijusios dotacijos
2.	Registruojama viešbutyje gauta subsidija nuo COVID nukentėjusioms įmonės.	D 2711 Sąskaita bankuose K 402 Su pajamomis susijusios dotacijos
3.	Mažinamos darbo užmokesčio sąnaudos pagal gautą dotaciją.	D 402 Su pajamomis susijusios dotacijos K 62031 Darbo užmokesčio sąnaudos
4.	Kompensuojamos pajamos pagal gautą subsidiją.	D 402 Su pajamomis susijusios dotacijos K 5609 Kitos pajamos

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Gauta dotacija darbo užmokesčiui kompensuoti skirtingu laikotarpiu, skirtingai dengėsi, vieną kartą 90 proc., kitą kartą visu 100 proc. Taikant kaupimo principą gautos dotacijos viešbučio apskaitoje pripažįstamos panaudotomis tais laikotarpiais, kai buvo patirtos su dotacijų gavimu susijusios sąnaudos. Dotacijos gavimas viešbutyje dokumentuojamas pinigų gavimą grindžiančių dokumentu - mokėjimo nurodymu. Informacija susijusi su gauta dotacija, jos panaudojimu ar grąžinimu kaupiama viešbučio sudarytame dotacijų apskaitos registre.

3.2.2. Viešbučio ilgalaikių įsipareigojimų apskaita

Po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai viešbutyje apskaitomi 42 sąskaitų grupėje. Ilgalaikiai įsipareigojimai viešbučio apskaitoje registruojami tada, kai įmonė priima atsakomybę sumokėti pinigus arba atsiskaityti kitu finansiniu turtu per ilgesnį nei vienų metų laikotarpį. Viešbučio apskaitoje ilgalaikio įsipareigojimo pripažinimas turi būti dokumentuojamas pasirašyta įsipareigojimo sutartimi. Pirmą kartą pripažindama finansinį įsipareigojimą, įmonė turi jį įvertinti savikaina. Su ilgalaikių įsipareigojimų sandorių sudarymu susijusios išlaidos turi būti pripažįstamos sąnaudomis. Finansinio įsipareigojimo savikaina nustatoma pagal gauto turto ar paslaugų vertę. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui viešbučio ilgalaikiai įsipareigojimai yra iš naujo įvertinami.

Po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai viešbučio sąskaitų plane yra detalizuoti į 421 – Skoliniai įsipareigojimai, 422 – Skolos kredito įstaigoms, 423 – Gauti avansai, 424 – Skolos tiekėjams, 425 – Pagal vekselius ir čekius mokėtinos sumos, 426 – Įmonių grupės įmonėms mokėtinos sumos, 427 – Asocijuotosios įmonėms mokėtinos sumos bei į 428 – Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai. Tačiau viešbučio apskaitoje kaupiama informacija tik 421, 422 ir 428 sąskaitose. 421 sąskaita dar detalizuojama į 4211 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai, o 422 sąskaita detalizuojama į 4220 – Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal paskolų sutartį.

Viešbučio sąskaitoje 4220 – Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal paskolų sutartis apskaitomos iš kredito įstaigų gautos paskolos, kurias reikės grąžinti vėliau nei po vienų metų. Ilgalaikės paskolos įsipareigojimas viešbutyje registruojamas pagal sudarytą paskolų sutartį, kurioje nurodytos paskolos sąlygos – kokiam tikslui suteikiama paskola, paskolos grąžinimo terminai, pinigų gavimo dokumentas (mokėjimo nurodymas) bei kita svarbi informacija. Gavus paskolą apskaitoje registruojama visa gauta paskolos suma. Ataskaitinių metų pradžioje ilgalaikės paskolos dalis, grąžintinos per vienus metus, perkeliama į trumpalaikius įsipareigojimus – ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalį.

Sąskaitoje 4211 – Kiti įsipareigojimai viešbutyje apskaitomas lizingo įsipareigojimas, kurį reikės mokėti praėjus vieneriems metams. Viešbutyje lizingas registruojamas pagal trišalę pirkimo – pardavimo sutartį, pagal kurią buvo perduotas naudoti ilgalaikis turtas pagal išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, už kurią pardavėjui pinigus sumokėjo pirkėjas, kuris yra lizingo viešbučiui davėjas. Išmokėjus galutinę įsipareigojimo sumą lizingo davėjui įsigyto turto nuosavybė pereis viešbučiui. Kaip ir ilgalaikės paskolos dalis, taip ir lizingo dalis ataskaitinių metų pradžioje perkeliama į ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalį. Viešbučio ilgalaikių įsipareigojimų registravimas apskaitoje nurodytas 15-oje lentelėje.

15 lentelė. Viešbučio ilgalaikės paskolos ir lizingo registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Registruojama viešbutyje gauta ilgalaikė paskola.	D 2711 Sąskaita bankuose K 4220 Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal paskolų sutartis
2.	Registruojamas viešbutyje pirktas automobilis lizingo būdu.	D 1230 Transporto priemonių įsigijimo savikaina D 2441 Gautinas PVM K 4211 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai K 4401 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašių įsipareigojimų einamųjų metų dalis
3.	Viešbutyje gauta sąskaita faktūra už lizingo palūkanas.	D 6806 Palūkanų sąnaudos už finansinės nuomos būdu įsigijamą turtą K 4430 Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas
4.	Viešbutyje ilgalaikės paskolos dalis, mokėtina per ataskaitinius metus, perkeliama į einamųjų metų dalį.	D 4220 Ilgalaikiai įsipareigojimai pagal paskolų sutartis K 4411 Skolų kredito įstaigoms einamųjų metų dalis
5.	Viešbutyje registruojamas atliktas mokėjimas pagal lizingo sutartyje nustatytą mokėjimo grafiką.	D 4430 Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas D 4401 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašių įsipareigojimų einamųjų metų dalis K 2711 Sąskaita bankuose
6.	Viešbutyje lizingo einamųjų metų dalis perkeliama į trumpalaikius įsipareigojimus.	D 4211 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai K 4401 Lizingo (finansinės nuomos) ar panašių įsipareigojimų einamųjų metų dalis

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Viešbučio apskaitoje ilgalaikė paskola bei lizingo nuomos įsipareigojimai kredituojami kai gaunama paskola arba perkamas turtas, viešbutyje buvo įsigytas automobilis, lizingu. Ilgalaikiai įsipareigojimai debetuojami kai iškeliamos ilgalaikės paskolos ir lizingo einamųjų metų dalys į per vienus metus mokėtinus ir kitus trumpalaikius įsipareigojimus. Informacija apie ilgalaikius įsipareigojimus kaupiama viešbučio skolų kortelėse bei skolų registre.

3.2.3. Viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų apskaita

Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai viešbučio apskaitoje registruojami 44 sąskaitų grupėje. Ši sąskaitų grupė dar detalizuojama į sąskaitas:

- a. 440 sąskaita – Skoliniai įsipareigojimai, kuriose registruojama lizingo nuomos einamųjų metu dalis;
- b. 441 sąskaita – Skolos kredito įstaigoms, kurioje registruojama ilgalaikės paskolos;
- c. 442 sąskaita – Gauti avansai. Šioje grupėje apskaitomi iš pirkėjų gauti avansai už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas;
- d. 443 sąskaita – Skolos tiekėjams;
- e. 447 sąskaita – Pelno mokesčio įsipareigojimai. Čia apskaitoje registruojami įsipareigojimai susiję su pelno mokesčiais;
- f. 448 sąskaita – Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai – registruojami priskaičiuoti atlyginimai darbuotojams ir darbdavio soc. draudimas, išskaičiuoti mokesčiai nuo darbuotojų darbo užmokesčio;
- g. 449 sąskaita – Kitos mokėtinos sumos. Šioje sąskaitoje registruojami viešbučio mokami mokesčiai į biudžetą, kurorto rinkliava ir kt. mokesčiai.

Ataskaitinių metų pradžioje iš po vieno metų mokėtinų ir kitų ilgalaikių įsipareigojimų į per vienus metus mokėtinus ir kitus trumpalaikius įsipareigojimus, į 440 Skoliniai įsipareigojimai ir 441 sąskaitą – Skolos kredito įstaigoms, o tiksliau į 4401 ir 4411, atkeliamos ir užregistruojamos viešbutyje gautos ilgalaikės paskolos ir lizingo einamųjų metų dalys, kurios turi būti sumokėtos per vienerius metus. Tokia ūkinė operacija dokumentuoja surašant buhalterinę pažymą, taip pat einamųjų metų dalis parodoma ir skolų registre bei didžiojoje knygoje. Einamųjų metų dalys registruojamos apskaitoje jas kredituojant, o debetuojamos – grąžinant skolos dalis kreditoriams.

Viešbutyje gauti avansai apskaitoje registruojami 442 sąskaitos subsąskaitoje 4421 – Gauti avansai iš pirkėjų. Apskaitoje gauti išankstiniai apmokėjimai pripažįstami pagal gautą depozitinį folio, jame pateikiama detali informacija apie užsakymą – kokios paslaugos buvo rezervuotos, kaip buvo gautas avansinis apmokėjimas (grynais ar pavedimu), kada bus pasinaudota teikiamomis paslaugomis ir kita informacija. Viešbučio įsipareigojimų atsiradimas pirkėjams registruojamas viešbučio skolų kortelėse, taip pat ūkinė operacija registruojama skolų registre bei didžiojoje knygoje. Gautų avansų iš pirkėjų sąskaita kredituojama gavus pinigus, o debetuojama – kai iš anksto įsigyta paslauga buvo pasinaudota arba kai avansas grąžinamas pirkėjui jam atšaukus rezervaciją.

443 sąskaitos subsąskaitoje 4430 – Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas registruojami įsipareigojimai, kurie atsirado iš tiekėjų perkant prekes ar paslaugas skolon. Skolos tiekėjams viešbučio apskaitoje registruojamos pagal iš tiekėjų gautą pirminį apskaitos dokumentą - PVM sąskaitą faktūrą arba sąskaitą – faktūrą, kurios informacija apie įsipareigojimo sumą ir sumos judėjimą registruojama viešbučio skolų apskaitos kortelėse, skolų registre bei didžiosios knygos sąskaitose. Viešbučio apskaitoje įsipareigojimai tiekėjams kredituojami perkant prekes skolon, o debetuojami kai skola sumokama arba grąžinamos prekės atgal tiekėjams, gavus kreditinę PVM sąskaitą – faktūrą arba viešbučiui išrašius debetinę PVM sąskaitą – faktūrą. Trumpalaikių įsipareigojimų registravimas viešbučio apskaitoje pateikiamas 16-oje lentelėje.

16 lentelė. Viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Pripažįstant gautą avansą į viešbučio sąskaitą banke arba į x padalinio kasos aparatą.	D 2711 Sąskaita bankuose arba 275 EKA K 4421 Iš paslaugos gavėjų gauti avansai
2.	Viešbutyje perkant skolon iš tiekėjų žaliavas gamybai arba įvairių inventorių, kuris nėra susijęs su pardavimais, gamyba ar paslaugų teikimu.	D 2010 Žaliavų, medžiagų ir komplektavimo detalių įsigijimo savikaina arba 6 kl. Sąnaudos D 2441 Gautinas pridėtinės vertės mokestis K 4430 Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas
3.	Suteikiant viešbutyje paslaugą už iš anksto gautą apmokėjimą.	D 4421 Iš paslaugos gavėjų gauti avansai K 5001 Suteiktų paslaugų pajamos K 4492 Mokėtinas pridėtinės vertės mokestis
4.	Viešbutyje atsiskaitant su tiekėjais už skolon pirktas žaliavas gamybai arba už įsigytą inventorių.	D 4430 Skolos tiekėjams už prekes ir paslaugas K 2711 Sąskaita bankuose
5.	Sumokant viešbučio ilgalaikės paskolos einamųjų metų dalį.	D 4411 Skolų kredito įstaigoms einamųjų metų dalis K 2711 Sąskaita bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Pasibaigus viešbučio ataskaitiniams finansiniams metams skolos yra inventorizuojamos. Viešbučio turimų skolų sumos teisingumas yra sutikrinamas su kreditorių turima informacija. Naudojant tarpusavio skolų suderinimo aktus yra tikrinama turimų skolų informacija. Jei viešbučio apskaitoje matoma skola sutampa su kreditorių nurodyta skolos suma skolų suderinimo aktai yra pasirašomi, jei ne - tikrinamos apyvartos, turimos sąskaitos – faktūros, ieškoma klaidų ir jos ištaisomos. Aktą pasirašius abiem pusėms skola laikoma inventorizuota.

Viešbučio įsipareigojimai susiję su darbo santykiais apskaitoje registruojami 448 sąskaitų grupėje – Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai. Darbuotojai priimami pagal LR Darbo kodeksą. Priimant darbuotojus yra pasirašomos darbo sutartys, kuriose nurodoma darbo pradžios data, darbo vieta, pareigybės, sutartas pareiginis atlyginimas. Pasirašydamas darbo sutartį darbuotojas taip pat privalo užpildyti prašymą dėl neapmokestinamųjų pajamų dydžio taikymo, darbuotojas gali pasirinkti jį taikyti arba ne.

Pagal pasirašytas darbo sutartis ir patvirtintą darbo apmokėjimo sistemą viešbučio apskaitoje registruojami su darbo santykiais susiję įsipareigojimai. Darbo užmokesčio suma viešbutyje apskaičiuojama prie darbo sutartyje nurodytos pareigybės darbuotojo darbo užmokesčio pridėdant viešbučio vadovo įsakymu nustatyta priedą. Priedo dydis tvirtinamas kiekvieną mėnesį, atsižvelgiant į darbuotojo pasiekimus ir motyvaciją. Iš darbuotojų darbo užmokesčio taip pat išskaitomi darbuotojų mokami mokesčiai, kuriuos viešbutis privalo išskaityti iš priskaičiuoto užmokesčio ir sumokėti SODRAI bei VMI.

Priskaitymai už darbą atskirų specialybių darbuotojams priklauso nuo darbo apmokėjimo formos. Viešbutyje darbo užmokesčio apskaičiavimui naudojamos dvi darbo apmokėjimo formos: vienetinė ir laikinė. Vienetinė apmokėjimo forma taikoma įmonės administracijos darbuotojams: įmonės direktorei, padalinių vadovams, buhalterijos darbuotojoms ir kt. Laikinė apmokėjimo forma taikoma – viešbučio administratoriams, barmenams, padavėjams, kambarinėms ir kt.

Viešbutyje darbo užmokestis apskaičiuojamas – iš priskaityto darbo užmokesčio išskaičiuojant gyventojų pajamų mokestį (GPM – 20 proc.), kuris registruojamas 4481 sąskaitoje, prieš tai atėmus neapmokestinamą pajamų dydį (NPD), jei darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Neapmokestinamas pajamų dydis apskaičiuojamas pagal formulę galiojančią šiuo metu: $625 - 0,42 \times (\text{Priskaičiuotas darbo užmokestis} - 840 \text{ (MMA)})$. Taip pat iš darbo užmokesčio išskaičiuojamos socialinio draudimo įmokos ir priskaičiuojamos darbdavio mokamos socialinio draudimo įmokos, kurios įmonės apskaitoje registruojamos 4482 sąskaitoje. Darbuotojui darbo sutartyje pasirašius dėl papildomo pensijų kaupimo gali būti išskaičiuoti ir 3 proc. pensijų kaupimo įmokų. Taip pat be darbuotojo sutikimo viešbučio apskaitoje gali būti išskaitomos sumos pagal gautus vykdomuosius dokumentus. Viešbutyje vadovaujantis LR civilinio proceso kodekso 611, 733 – 743 straipsniais iš darbuotojo darbo užmokesčio pagal vykdomuosius raštus kiekvieną mėnesį

išskaičiuojama 50 proc. darbuotojo darbo užmokesčio dalis, jei viršija nustatytą vieną minimalų mėnesio atlyginimą (MMA) ir 30 proc. nuo darbo užmokesčio dalis, jei neviršija vieno MMA.

Apskaičiuotas viešbučio darbuotojų darbo užmokestis yra registruojamas darbuotojų asmeninėse kortelėse ir darbo užmokesčio žiniaraštyje. Apskaičiavus darbo užmokestį ir su juo susijusius mokėtinus mokesčius didžiojoje knygoje daromi tokie įrašai: debetuojama darbo užmokesčio sąnaudų sąskaita, jų yra dvi, kurios išskirstytos pagal padalinius, o kredituojamas mokėtinas darbo užmokestis. Darbdavio įmokas SODRAI nuo priskaičiuoto darbuotojų darbo užmokesčio registruojamos debetuojuant sąnaudų sąskaitą, kurioje registruojamos socialinio draudimo sąnaudos pagal padalinius, o kredituojamas mokėtinas darbo užmokestis. Išskaičiuojant darbuotojų mokėtinus mokesčius nuo priskaičiuoto darbo užmokesčio debetuojamas mokėtinas darbo užmokestis, o kredituojamas mokėtino GPM ir soc. draudimo įmokos sąskaitos. Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų registravimas nurodytas 17-oje lentelėje.

17 lentelė. Viešbučio su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Priskaičiuojamas darbo užmokestis viešbučio X ir Y padalinių darbuotojams.	D 62031 Darbo užmokesčio sąnaudos X padalinyje D 63041 Darbo užmokesčio sąnaudos Y padalinyje K 4480 Mokėtinas darbo užmokestis
2.	Viešbutyje priskaičiuojamos darbdavio įmokos už X ir Y padalinių darbuotojų darbą.	D 62032 Socialinio draudimo sąnaudos X padalinyje D 63042 Socialinio draudimo sąnaudos Y padalinyje K 4482 Mokėtinų soc. draudimo įmokos
3.	Išskaičiuojamos gyventojų pajamų mokesčio ir socialinio draudimo įmokos iš viešbučio darbuotojo darbo užmokesčio.	D 4480 Mokėtinas darbo užmokestis K 4481 Mokėtinas gyventojų pajamų mokestis K 4482 Mokėtinų soc. draudimo įmokos
4.	Viešbutyje išmokamas darbo užmokestis pinigais iš sąskaitos banke.	D 4480 Mokėtinas darbo užmokestis K 2711 Sąskaita bankuose
5.	Viešbutyje sumokami mokesčiai ir įmokos į valstybės biudžetą bei fondus pinigais iš sąskaitos banke.	D 4481 Mokėtinas gyventojų pajamų mokestis D 4482 Mokėtinų soc. draudimo įmokos K 2711 Sąskaita bankuose

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Viešbučio apskaitoje darbo užmokesčio išmokėjimai dokumentuojami darbo užmokesčio išmokėjimo žiniaraščiais, o mokesčių įsipareigojimai pripažįstami pagal pateiktas mokesčių deklaracijas.

Viešbučio per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų apskaitoje naudojama ir 449 sąskaita, kurioje registruojamos kitos mokėtinų sumos. Ši sąskaita detalizuoja į 4492 – Mokėtinas pridėtinės vertės mokestis, 4493 – Kiti į biudžetą mokėtini mokesčiai, 4494 – Kitos mokėtinų sumos bei 4496 – Mokėtina kurorto rinkliava.

Viešbučio apskaitoje įvykus pardavimui registruojamas mokėtinas PVM. Viešbutyje yra apskaitomas atvirkštinis PVM, kai prekes ar paslaugos yra gaunamos iš ES arba trečiųjų šalių, taip pat registruojamas standartinis 21 proc. PVM, kuriuo viešbutyje apmokestintos parduodamos prekės. 9 proc. PVM tarifu viešbutyje apmokestinama suteikiama apgyvendinimo ir maitinimo paslauga. Mokėtinas PVM dokumentuojamas pirminiu dokumentu – PVM sąskaita – faktūra arba fiskaliniu

elektroninio kasos aparato kitu. Informacija apie mokėtino PVM sąskaitos judėjimą kaupiama skolų kortelėje bei didžiojoje knygoje. Iki kito mėnesio 25 d. mokėtinas PVM deklaruojamas ir pervedama į valstybės biudžetą PVM suma likusi po mokėtino PVM sąskaitos uždarymo. Mokėtinas PVM viešbučio apskaitoje kredituojamas kartu su uždirbamomis pajamomis, atskiroje sąskaitoje nuo pajamų, o debetuojamas – uždarant arba kai pirkėjai grąžina prekes.

4493 sąskaitoje viešbučio apskaitoje registruojami kiti į biudžetą mokėti mokesčiai, tokie kaip naudingųjų iškasenų, nekilnojamojo turto ir žemės mokestis. Naudingųjų iškasenų mokestis viešbutyje mokamas už išgaunamą mineralinį vandenį iš viešbučio turimo mineralinio vandens gręžinio. Mokestis apskaičiuojamas ir apskaitoje užregistruojamas pagal faktinį per ketvirtį išgautą vandens kiekį. Šis skaičius pateikiamas KIT708 deklaracijoje. Taip pat šioje sąskaitoje viešbutis registruoja nekilnojamojo turto mokestį, kurio objektas yra viešbučio turimas nekilnojamas turtas, t.y. pastatai. Nekilnojamojo turto mokesčio įsipareigojimas apskaitoje registruojamas vieną kartą per kalendorinius metus bei užregistravus pateikia KIT711 deklaraciją. Žemės mokestis taip pat registruojamas 4493 sąskaitoje. Žemės mokestis apskaičiuojamas ir apskaitoje užregistruojamas vieną kartą per kalendorinius metus. Šie mokesčiai viešbučio apskaitoje dokumentuojami surašant buhalterinę pažymą.

Viešbutis suteikdamas apgyvendinimo paslaugą privalo į sumą įtraukti kurorto rinkliavos mokestį, kuris apskaitoje registruojamas 4496 sąskaitoje. Šioje sąskaitoje apskaitoma vietinė rinkliava už naudojimąsi kurorto viešąja turizmo ir poilsio infrastruktūra. Šio mokesčio mokėtojas yra viešbučio klientas. Kurorto rinkliavos mokestis viešbutyje turi būti deklaruotas iki kito mėnesio 15 d. ir pagal deklaracijoje pateiktus duomenis pervedama suma į savivaldybės biudžetą. Viešbučio mokėtinų mokesčių registravimas pateikiamas 18-oje lentelėje.

18 lentelė. Viešbučio mokėtinų sumų į biudžetą registravimas apskaitoje

Eil. Nr.	Operacijos turinys	Sąskaitų korespondencija
1.	Viešbučio apskaitoje registruojamas mokėtinas žemės mokestis.	D 63084 Žemės mokesčio sąnaudos K 4493 Kiti į biudžetą mokėtini mokesčiai
2.	Viešbučio apskaitoje registruojama suteikiama apgyvendinimo paslauga ir kartu kurorto rinkliavos įsipareigojimas biudžetui, pardavimo PVM.	D 2410 Pirkėjų skolų vertė K 4496 Mokėtina kurorto rinkliava K 50010 Apgyvendinimo paslaugų pajamos K 4492 Mokėtinas pridėtinės vertės mokestis
3.	Viešbučio apskaitoje registruojamas žemės mokesčio įsipareigojimo įvykdymas.	D 4493 Kiti į biudžetą mokėtini mokesčiai K 2711 Sąskaita bankuose
4.	Viešbučio apskaitoje registruojamas kurorto rinkliavos pavedimas biudžetui.	D 4496 Mokėtina kurorto rinkliava K 2711 Sąskaita bankuose

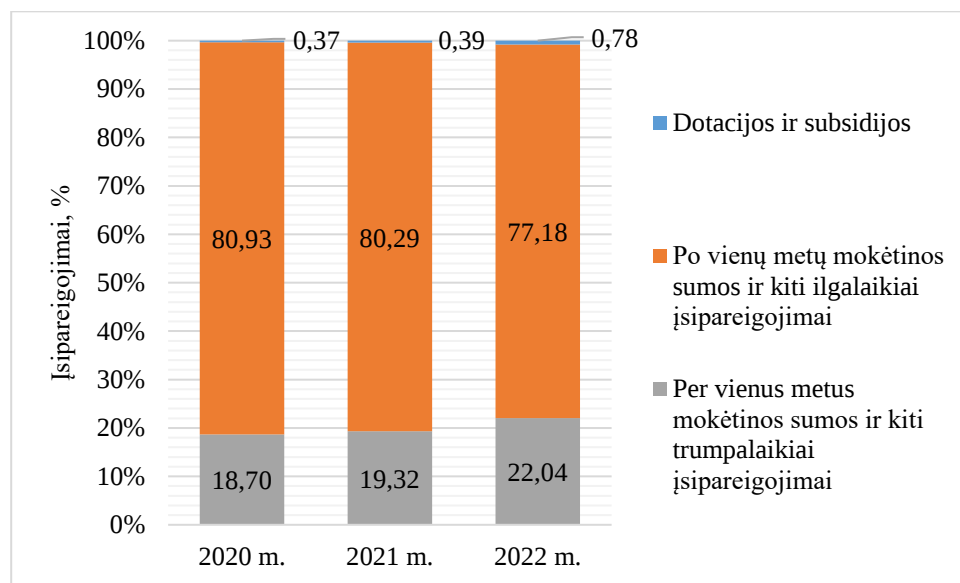
Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Apibendrinant galima teigti, kad viešbučio apskaitoje operacijos susijusios su ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalimi, gautų avansų iš pirkėjų ir skolų tiekėjams apskaita registruojamos atskirose per vienus metu mokėtinų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų sąskaitose. Šių įsipareigojimų registravimas apskaitoje dokumentuojamas buhalterinėmis pažymomis, PVM sąskaitomis – faktūromis, mokėjimo nurodymais, informacija kaupiama įmonės skolų apskaitos

kortelėse ir skolų registre. Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai viešbutyje apskaitomi pagal pasirašytas darbo sutartis ir darbo užmokesčio apskaitą reglamentuojančius teisės aktus. Viešbučio mokėtini mokesčiai biudžetui apskaitomi skirtingose įsipareigojimų sąskaitose, jų dokumentavimui apskaitoje naudojamos buhalterinės pažymos, o detali informacija kaupiama įmonės skolų kortelėse bei skolų registre.

3.3. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų analizė

Viena tikslingiausių priemonių viešbučio finansinei būklei nustatyti ir įvertinti yra finansinė analizė. Atlikta viešbučio 2020 – 2022 m. kreditorinių įsipareigojimų horizontalioji, vertikalioji bei santykinė rodiklių analizė. Analizuojamu laikotarpiu, 2020 – 2022 m., didžiausią dalį viešbučio kreditorinių įsipareigojimų sudarė po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai (4 pav.) (2 ir 3 priedai). Daugiausia ilgalaikių įsipareigojimų įmonė turėjo 2020 m. net 80,93 proc. Tuo tarpu 2021 ir 2022 m. atitinkamai 80,29 ir 77,18 proc., kas reiškia kad viešbučio ilgalaikiai įsipareigojimai, lyginant su visais turimais kreditoriniais įsipareigojimai, sumažėjo atitinkamai 0,64 ir 3,75 proc. punkto lyginant su 2020 m.

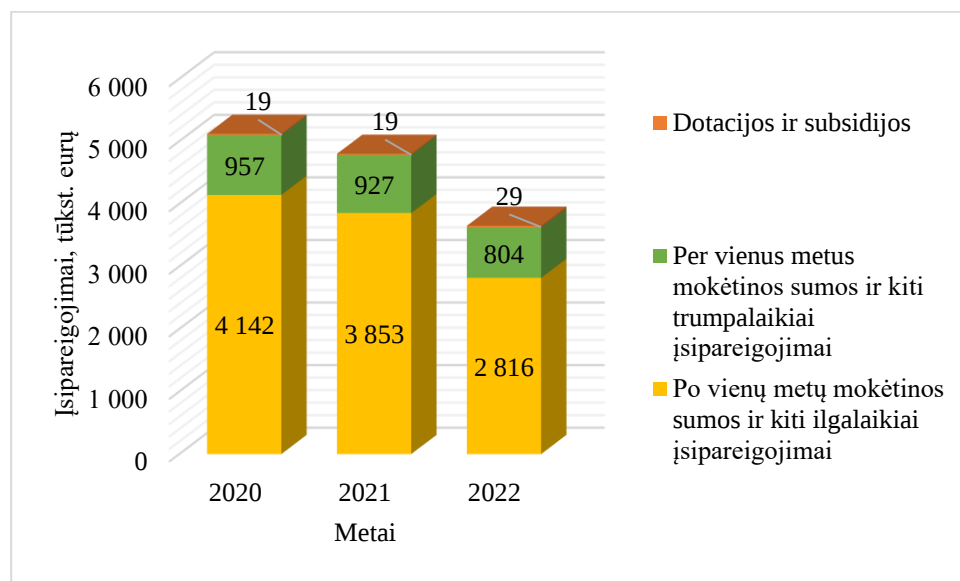

4 pav. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų struktūra 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai 2021 ir 2022 m. lyginant su 2020 m. mažėjo (5 pav.), nes beveik 11 proc. arba 395 tūkst. eurų 2021 m. sumažėjo skolų kredito įstaigoms, o 2022 m. skolos kredito įstaigoms sumažėjo dar beveik 13 proc. arba 745 tūkst. eurų. Tai reiškia, kad viešbutis atidavinėjo iš kredito įstaigų gautą ilgalaikę paskolą. 2021 ir 2022 m. viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai mažėjo. 2021 m. lyginant su 2020 m. įsipareigojimai sumažėjo 6,23 proc. arba beveik 318 tūkst. eurų, o 2022 m. lyginant su 2022 m. – beveik 23,97 proc. arba 1 150 tūkst. eurų. nepaisant to, kad per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai visų kreditorinių įsipareigojimų atžvilgiu padidėjo, t.y. 2021 m. lyginti su 2020 m. jie padidėjo 0,62 proc.,

o 2022 m. lyginant su 2021 m. padidėjo 2,72 proc. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų 2020 – 2022 m. dinamika matoma 5-ame paveiksle.

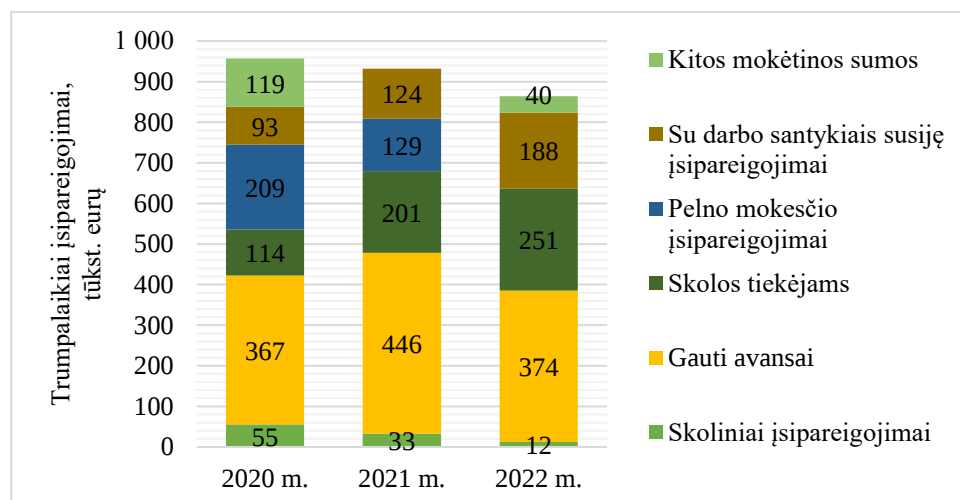

5 pav. Viešbučio kreditorinių įsipareigojimų dinamika 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Taip pat ženklų viešbučio ilgalaikių įsipareigojimų 2022 m. lyginant su 2021 m. sumažėjimą, net 52,49 proc., lėmė ir atiduotos mokestinės paskolos valstybinėms įstaigoms, kurios 2021 m. buvo gautos.

2020 – 2022 m. per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų įsipareigojimų didžiausią dalį sudarė gauti avansai iš pirkėjų. Gautų avansų iš pirkėjų 2020 m. buvo 38,35 proc., 2021 m. – 48,11 proc., t.y. net 9,79 proc. daugiau nei 2020 m. o 2022 m. gauti avansai sudarė 1,64 proc. nei 2021 m. mažiau visų trumpalaikių įsipareigojimų. Nemažą dalį 2021 ir 2022 m. trumpalaikių įsipareigojimų sudarė ir skolos tiekėjams. 2021 m. jos sudarė 21,64 proc., o 2022 m. – 31,17 proc. visų trumpalaikių įsipareigojimų. 6-ame paveiksle matoma viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų struktūra ir dinamika.

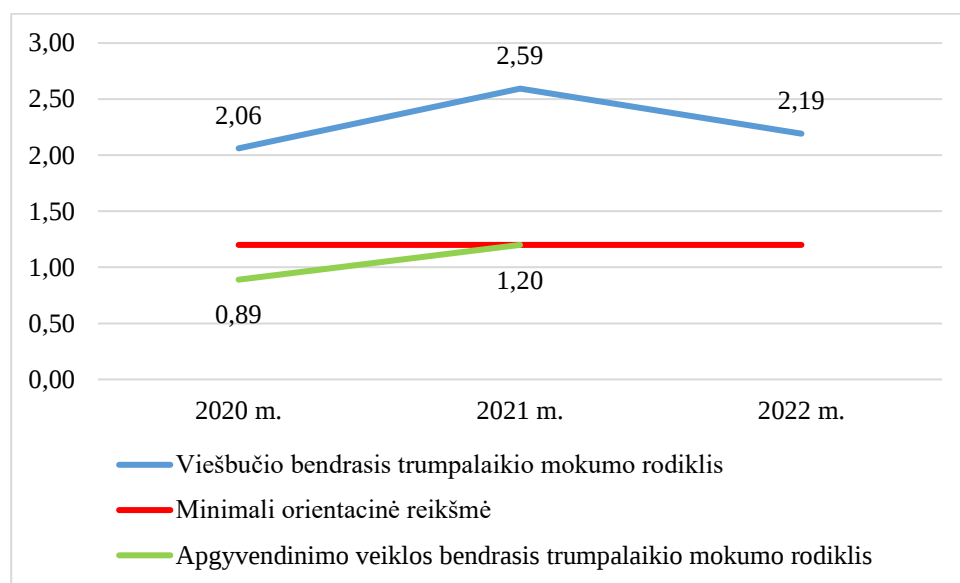

6 pav. Viešbučio trumpalaikių įsipareigojimų struktūra ir dinamika 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti įsipareigojimai kaip ir visi viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai 2020 – 2022 m. mažėjo. 2021 m. lyginant su 2020 m. po vieno metų mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai sumažėjo 3,12 proc. arba beveik 30 tūkst. eurų (6 pav.) (2 ir 3 priedai). Net 13,28 proc. arba 123 tūkst. eurų sumažėjo viešbučio trumpalaikiai įsipareigojimai 2022 m. lyginant su 2021 m. Didžiausią įtaką trumpalaikių įsipareigojimų mažėjimui turėjo sumažėję skoliniai įsipareigojimai, kurie 2021 ir 2022 m. atitinkamai 40,90 proc. arba beveik 23 tūkst. eurų ir 63,35 proc. arba beveik 21 tūkst. eurų sumažėjo. Jų sumažėjimą lėmė sumokėtos viešbučio lizingo (finansinės nuomos) ar panašių įsipareigojimų einamųjų metų dalys. Taip pat po vieno metų mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų sumažėjimą lėmė pelno mokesčio įsipareigojimai. 2021 m. lyginant su 2020 m. jie sumažėjo beveik 80 tūkst. eurų, o 2022 m. lyginant su 2021 m. – 190 tūkst. eurų. Sumažėjusį viešbučio pelno mokesčio įsipareigojimą lėmė tai, kad viešbutyje buvo sumokėtas avansinis pelno mokestis.

Vieni pagrindinių rodiklių, kurie parodo ar įmonė yra moki, yra bendrojo trumpalaikio mokumo bei greitojo trumpalaikio mokumo rodiklis. Apskaičiavus ir nustatius analizuojamo laikotarpio viešbučio bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklį (7 pav.) matomas įmonės gebėjimas trumpalaikius įsipareigojimus padengti įmonės turimu trumpalaikiu turtu.

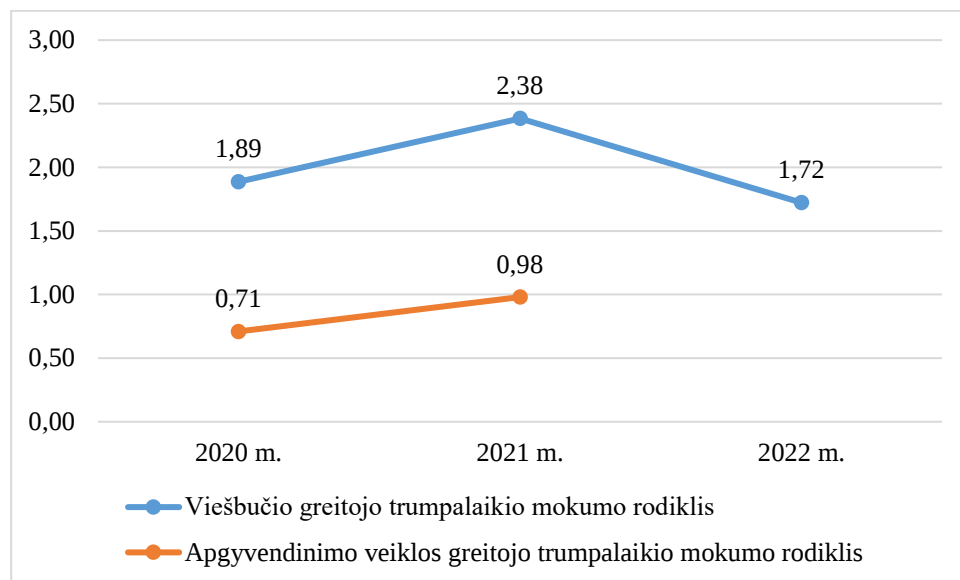
7 pav. Viešbučio bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklio dinamika 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Viešbučio bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis analizuojamu 2020 – 2022 m. laikotarpiu buvo didesnis už egzistuojančią šio rodiklio vadinamąją saugumo ribą, t.y. 1,2. Analizuojamu laikotarpiu bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis nežymiai kito. Bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis viešbutyje 2020 m. buvo labai geras, jis buvo daugiau nei du kartus didesnis nei ta pačia veikla užsiimančių įmonių (0,89). Viešbučio bendrasis trumpalaikio mokumo rodiklis 2021 m. padidėjo iki 2,59, taip pat padidėjo ir ta pačia veikla užsiimančių įmonių rodiklis (1,2), tačiau viešbučio rodiklis tais metais vis tiek buvo daugiau nei du kartus didesnis. 2021 m. bendrojo

trumpalaikio mokumo rodiklis viešbutyje ženkliai padidėjo, nes viešbutyje buvo įsigyta trumpalaikio turto už beveik 430 tūkst. eurų. 2022 m. rodiklis sumažėjo 0,4 proc. punktai, taip atsitiko, nes viešbutyje sumažėjo trumpalaikio turto, kas reiškia, kad įmonė jo įsigijo mažiau, todėl atitinkamai sumažėjo ir trumpalaikiai įsipareigojimai.

Greitojo trumpalaikio mokumo rodiklis parodo trumpalaikio turto, atėmus atsargas, ir trumpalaikių įsipareigojimų santykį, kuris parodo, kiek kartų labiausiai likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus.

8 pav. Viešbučio greitojo trumpalaikio mokumo rodiklio dinamika 2020 – 2022 m.

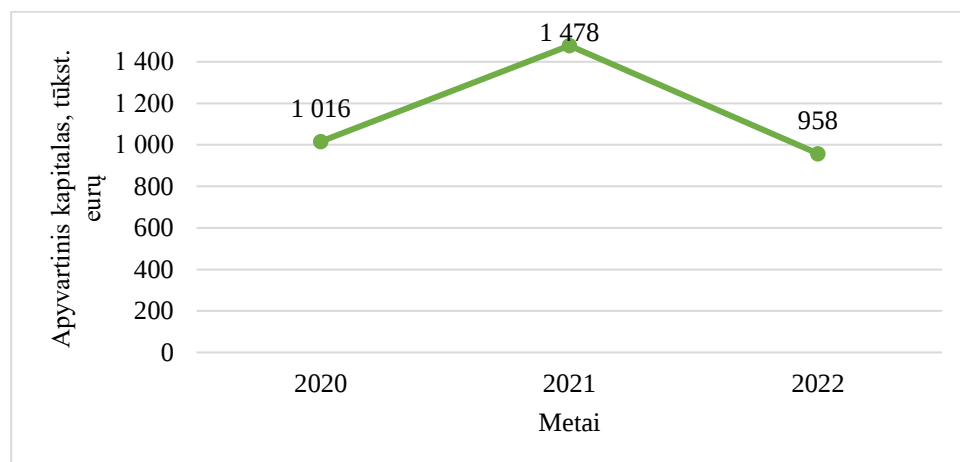
Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Viešbutis 2020 m. greitai realizuojamu turtu galėjo padengti 189 proc. trumpalaikių įsipareigojimų (8 pav.), tai yra daugiau nei du kartus nei ta pačia veikla užsiimančios įmonės (0,71). 2021 m. lyginant su 2020 m. greitojo trumpalaikio mokumo rodiklis viešbutyje padidėjo net 0,49 proc. punktais, nes padidėjo tiek pačio trumpalaikio turto, tiek pačių atsargų, bet sumažėjo viešbučio trumpalaikiai įsipareigojimai. Tačiau 2021 m. lyginant viešbučio ir ta pačia veikla užsiimančių įmonių rodiklius, viešbučio rodiklis buvo daugiau nei du kartus didesnis. 2022 m. viešbutis greitai realizuojamu turtu galėjo padengti 0,66 proc. punktai mažiau nei 2021 m. Šis rodiklis 2022 m. sumažėjo, nes viešbutyje sumažėjo trumpalaikio turto, o tiksliau pinigų ir pinigų ekvivalentų, bet padidėjo atsargų, taip pat sumažėjo ir trumpalaikių įsipareigojimų.

Apskaičiuoti viešbučio mokumo rodikliai parodo, kad įmonė analizuojamu laikotarpiu yra finansiškai stabili, yra pajėgi iškart apmokėti susidariusias skolas tiekėjams ir kreditoriams.

Apyvartinis kapitalas geriausiai atspindi viešbučio finansinę būklę (9 pav.). Apyvartinis kapitalas skaičiuojamas iš viešbučio turimo trumpalaikio turto atėmus trumpalaikius įsipareigojimus. Viešbučio apyvartinio kapitalo rodiklis 2020 – 2022 m. laikotarpį buvo didesnis už 0. Tai reiškia, kad viešbutis gali padengti visus savo turimus kreditorinius įsipareigojimus savo turimomis likvidžiomis lėšomis. Rodiklio dinamika vertinama teigiamai, apyvartinis kapitalas nuo 2020 m. iki 2021 m. išaugo

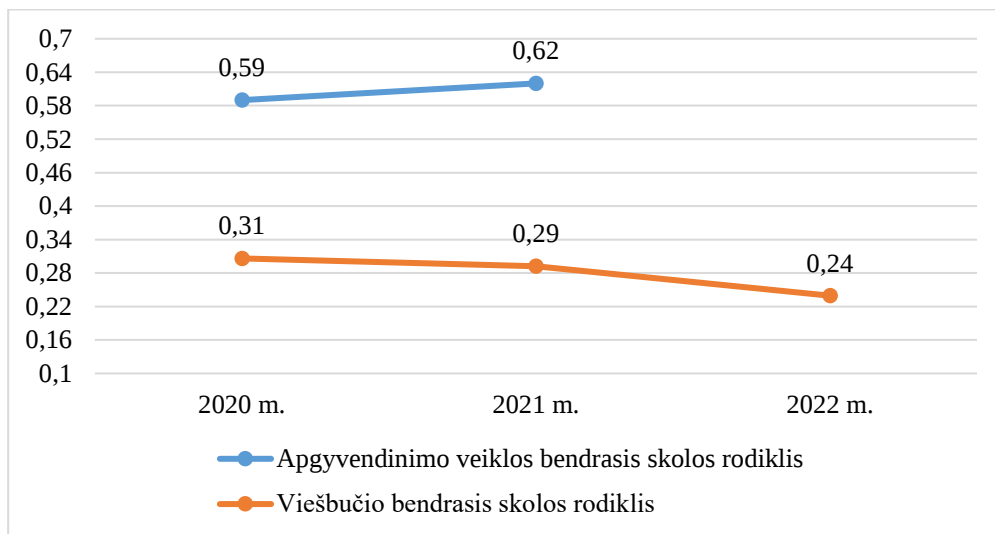
dėl įsigyto trumpalaikio turto, o nuo 2021 m. iki 2022 m. sumažėjo. Tam įtakos turėjo sumažėjęs trumpalaikis turtas, kuris sumažėjo dėl viešbutyje išleistos didesnės sumos pinigų ekvivalentų.

9 pav. Viešbučio apyvartinis kapitalas 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Viešbučio bendrasis skolos rodiklis parodo, kokia įmonės turto dalis įsigyta už skolintas lėšas. Per analizuojamą 2020 – 2022 m. laikotarpį viešbučio bendrasis skolos rodiklis kito nežymiai (10 pav.).

10 pav. Viešbučio bendrasis skolos rodiklis 2020 – 2022 m.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal viešbučio apskaitos duomenis, 2023 m.

Daugiausia turto už skolintas lėšas viešbutyje buvo įsigyta 2020 m., t.y. 31 proc. 2021 m. už skolintas lėšas įsigyta 29 proc. įmonės turto, o 2022 m. – 24 proc. 2020 m. ta pačia veikla užsiimančių įmonių bendrasis skolos rodiklis buvo beveik du kartus didesnis nei viešbučio (0,31), o 2021 m. didesnis daugiau nei du kartus nei viešbučio (0,29). Viešbučio bendrasis skolos rodiklis, vertinant pagal orientacines vertinimo reikšmes, yra labai geri ir geri, nes yra mažesni už 0,5 ir 0,3, o ta pačia veiklą užsiimančių įmonių yra didesni nei viešbučio, kas rodo, kad viešbutis už skolintas lėšas įsigyja mažiau turto nei kitos įmonės.

Apibendrinant galima teigti, kad didžiausia dalį viešbučio kreditorinių įsipareigojimų per 2020 – 2022 m. laikotarpį sudarė po vienu metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, jų didžiausią dalį sudarė skolos kredito įstaigoms, t.y. ilgalaikė paskola. Per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų didžiausią dalį sudarė gauti avansai iš pirkėjų bei skolos tiekėjams. Išanalizavus viešbučio bendrojo trumpalaikio ir greitojo trumpalaikio mokumo rodiklius matyti, kad jie yra aukštesni ir geresni nei ta pačia veikla užsiimančių įmonių bei aukštesni nei nustatyta orientacinė rodiklių reikšmė. Apskaičiavus apyvartinį kapitalą, galima daryti išvadą, kad viešbutyje yra pakankamai trumpalaikio turto, kuriuo galima padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Viešbučio bendrasis skolos rodiklis yra geresnis nei ta pačia veiklą užsiimančių įmonių. Apskaičiuoti rodikliai rodo, kad įmonė yra finansiškai stabili ir pajėgi vykdyti įsipareigojimus.

Išvados

1. Išanalizavus kreditorinius įsipareigojimus teoriniu aspektu, galima teigti, kad kreditoriniai įsipareigojimai yra prievolė atsiskaityti su trečiaisiais asmenimis. Kreditorinius įsipareigojimus tinkamai valdyti leidžia pagal trukmę, pobūdį ir atsiskaitymo pobūdį suklasifikuoti įsipareigojimai. Kreditorinių įsipareigojimų suklasifikavimas palengvina jų registravimą apskaitoje ir tai tinkamai ir aiškiai galima atvaizduoti finansinėse ataskaitose.
2. Viešbutyje kreditoriniai įsipareigojimai grupuojami į tris grupes: dotacijos, subsidijos, po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai bei per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai. Viešbutyje nekaupiama informacija apie atidėjinius bei sukauptas sąnaudas ir ateinančių laikotarpių pajamas. Po vienerių metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai viešbutyje yra detalizuoti į skolinius įsipareigojimus, skolas kredito įstaigoms bei į kitas mokėtinas sumas ir ilgalaikius įsipareigojimus. Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai viešbutyje skirstomi į skolinius įsipareigojimus, skolas kredito įstaigoms, gautus avansus, skolas tiekėjams pelno mokesčio įsipareigojimus, su darbo santykiais susijusius įsipareigojimus bei kitas mokėtinas sumas.
3. Viešbučio kreditoriniai įsipareigojimai pripažįstami pagal LR įstatymų numatytus pripažinimo kriterijus bei apskaitomi vadovaujantis LR galiojančiais teisės aktais bei viešbutyje galiojančia apskaitos politika. Įsipareigojimai apskaitoje registruojami įsigijimo savikaina. Kreditoriniai įsipareigojimai viešbučio apskaitoje dokumentuojami buhalterinėmis pažymomis, mokėjimo nurodymais, paskolos sutartimis, trišale pirkimo-pardavimo sutartimi, PVM sąskaitomis faktūromis, darbuotojų asmeninėmis kortelėmis, darbo užmokesčio žiniaraščiais. Taip pat detali informacija kaupiama viešbučio skolų kortelėse, skolų registruose bei didžiojoje knygoje. Kreditorinių įsipareigojimų inventorizavimui naudojamas skolų suderinimo aktas.
4. Atlikus viešbučio kreditorinių įsipareigojimų analizę, galima daryti išvadą, kad didžiausią dalį viešbučio kreditorinių įsipareigojimų per 2020 – 2022 m. laikotarpį sudarė po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, jų didžiausią dalį sudarė skolos kredito įstaigoms, t.y. ilgalaikė paskola. Per vienus metus mokėtinų sumų ir kitų trumpalaikių įsipareigojimų didžiausią dalį sudarė gauti avansai iš pirkėjų bei skolos tiekėjams. Išanalizavus viešbučio mokumo rodiklius galima teigti, kad jie yra aukštesni ir geresni nei ta pačia veikla užsiimančių įmonių bei aukštesni nei nustatyta orientacinė rodiklių reikšmė. Apskaičiuoti rodikliai rodo, kad įmonė yra finansiškai stabili ir pajėgi vykdyti įsipareigojimus.

Literatūros sąrašas

1. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *18-asis verslo apskaitos standartas „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ metodinės rekomendacijos* (2016 m. gruodžio 29 d. Nr. V2-24) [žiūrėta 2023-03-08]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/2016/18VASmetodgalutinispatvirtintas-003.pdf>
2. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *19-asis verslo apskaitos standartas „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“* (2015 m. gegužės 28 d. Nr. VAS-22) [žiūrėta 2023-03-05]. Prieiga internetu: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/19-VAS.pdf>
3. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *19-ojo verslo apskaitos standarto „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ metodinės rekomendacijos* (2015 m. lapkričio 16 d. Nr. VAS-53) [žiūrėta 2023-03-05]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/Metodins-rekomendacijos-2020/19-VAS-MR.pdf>
4. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ metodinės rekomendacijos* (2015 m. rugsėjo 3 d. Nr. VAS-42) [žiūrėta 2023-03-05]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/Metodins-rekomendacijos-2020/1-VAS-MR.pdf>
5. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *2-asis verslo apskaitos standartas „Balansas“* (2015 m. birželio 16 d. Nr. VAS-41) [žiūrėta 2023-03-02]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/2-VAS.pdf>
6. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *21-asis verslo apskaitos standartas „Dotacijos ir subsidijos“* (2011 m. balandžio 19 d. Nr. VAS-4) [žiūrėta 2023-03-05]. Prieiga internetu: <http://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/21-VAS.pdf>
7. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *21-ojo verslo apskaitos standarto „Dotacijos ir subsidijos“ metodinės rekomendacijos* (2016 m. gruodžio 29 d. Nr. V2-23) [žiūrėta 2023-03-05]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/21-VAS-MR-pagal-7-redakcijanuo-2016-mPATVIRTINTAS.pdf>
8. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *2-ojo verslo apskaitos standarto „Balansas“ metodinės rekomendacijos* (2015 m. lapkričio 5 d. Nr. VAS-51) [žiūrėta 2023-03-03]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/2-VAS-MR-pagal-11-redakcija-nuo-20160101.pdf>

9. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *20-ojo verslo apskaitos standarto „Nuoma, lizingas (finansinė nuoma) ir panauda“ metodinės rekomendacijos* (2016 m. gruodžio 29 d. Nr. V2-25) [žiūrėta 2023-03-10]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/Metodins-rekomendacijos-2020/20-VAS-MR.pdf>
10. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *24-ojo verslo apskaitos standarto „Pelno mokestis“ metodinės rekomendacijos* (2016 m. rugsėjo 16 d. Nr. V2-12) [žiūrėta 2023-03-24]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Metodines-rekomendacijos/24-VAS-MR-pagal-standarto-4-redakcijanuo2016.01.01.pdf>
11. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *31-ojo verslo apskaitos standarto „Atlygis darbuotojui“ metodinės rekomendacijos* (2016 m. gruodžio 28 d. Nr. V2-17) [žiūrėta 2023-03-10]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/Metodins-rekomendacijos-2020/31-VAS-MR.pdf>
12. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. *Pavyzdinis sąskaitų planas* (2015 m. balandžio 13 d. Nr. VAS-15) [žiūrėta 2023-03-02]. Prieiga internetu: <https://www.avnt.lt/assets/Apskaita/VAS-2020/Pavyzdinis-saskaitu-planas.pdf>
13. Bagdžiūnienė, V. (2013). *Finansinių ataskaitų analizė*. Vilnius: Conto Litera.
14. BPP Learning Media (Firm), & Association of Chartered Certified Accountants (Great Britain). (2017). *Foundations in Accountancy*: Vol. Sixth edition. BPP Learning Media.
15. *Buhalterinės apskaitos žinynas: t. 2: knyga parašyta remiantis norminiais aktais, galiojusiais 2020 m. lapkričio 1 d. (4-oji laida.)* (2020). Pačiolis.
16. Europos parlamento ir tarybos reglamentas. *37-asis tarptautinis apskaitos standartas „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“* (2019 m. sausio 1 d. Nr. 1126/2008) [žiūrėta 2023-03-02]. Prieiga internetu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008R1126-20190101&from=LT>
17. Giedraitytė, A. (2018, sausio 23 d.). Tarpusavio skolų derinimas – visiems privaloma procedūra. *Buhalterija apskaitos ir mokesčių apžvalga*, Nr.4 (657), p. 10-13.
18. Ivanauskienė, A. (2016). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius: Tyto Alba
19. Kalčinskas, G., Kalčinskaitė - Klimaitienė, R. (2017). *Buhalterinė apskaita*. Vilnius: Pačiolis (8-oji patais. ir papild. laida).
20. Kazakevičius, A. ir Jakštas, E. (2018). *Verslo įmonių finansinių ataskaitų analizė: mokomoji knyga*. Kaunas.
21. Kurniawan Gultom, D., Datuk, B. & Indriani, M. (2021). The effect of current ratio, debt to assets ratio and working capital turnover on return on assets in plastic companies and packing

- listed on Indonesia stock exchange. *International Journal of Educational Review, Law And Social Sciences* (IJERLAS), 1(2), 103–116. <https://doi.org/10.54443/ijerlas.v1i2.38>
22. Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos Darbo kodeksas* (2016 m. rugsėjo 14 d. Nr. XII-2603) [žiūrėta 2023-03-10]. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f6d686707e7011e6b969d7ae07280e89/asr>
23. Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas*. (2001 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-574) [žiūrėta 2023-03-02]. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.154657/asr>
24. Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos Pelno mokesčio įstatymas* (2001 m. gruodžio 20 d. Nr. IX-675) [žiūrėta 2023-03-10]. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A5ACBDA529A9/asr>
25. Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas* (2002 m. kovo 5 d. Nr. IX-751) [žiūrėta 2023-03-10]. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.ED68997709F5/asr>
26. Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos Socialinio draudimo įstatymas*. (1991 m. gegužės 21 d. Nr. I-1336) [žiūrėta 2023-04-10]. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1327/asr>
27. Mackevičius, J. (2019). *3A – Apskaita auditas analizė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
28. Mackevičius, J., Poškaitė, D. ir Villis, L. (2011). *Finansinė analizė: mokomoji knyga*. Vilnius: MRU.
29. *Sąskaitų korespondencijų žinynas* (2022). Vilnius: Pačiolis.
30. Tater, T., Gantayat, N., Dechu, S., Jagirdar, H., Rawat, H., Guptha, M., Gupta, S., Strak, L., Kiran, S., & Narayanan, S. (2022). AI Driven Accounts Payable Transformation. *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence*, 36(11), 12405-12413. <https://doi.org/10.1609/aaai.v36i11.21506>